

Sostenibilitat

Identitat

Qualitat

Innovació

Demanda

Competitivitat

Equilibri territorial

Desestacionalització

Cooperació

Col·laboració

Pla de Dinamització Sociocultural i Turístic de Rossell

Fase I

ANNEXOS

Montserrat Gisbert Bel – tutora: Josefina Roma
Màster en Gestió del Patrimoni Cultural (UB) – Juny 2012

ÍNDEX

ANNEX 1. Una manera de conèixer el que pensa la gent: l'enquesta-conversa	3
ANNEX 2. El Centre d'Interpretació dels Llocs Perduts de Rossell	8
ANNEX 3. La Ruta dels Llocs Perduts	40
ANNEX 4. L'Arxiu de Memòria Oral de Rossell	50

ANNEX 1

UNA MANERA DE CONÈIXER EL QUE PENSA LA GENT: L'ENQUESTA- CONVERSA

1. Plantejament de treball
2. Preguntes
3. Resultats

1. Plantejament de treball

Abans de redactar el projecte, fins hi tot, abans de projectar-lo i cercar una metodologia adient, es veia clar que calia anar més enllà dels indicadors de sempre: situació, història, activitat econòmica, turisme, eix associatiu, interessos de l'ajuntament, oferta cultural a la zona, etc. Al llarg del treball no s'ha deixat de repetir que ha de ser un **projecte de tots creat per tots**, com un intent de **recuperar la memòria col·lectiva i reforçar la identitat**. Aquesta postura fa essencial que el mateix poble sigui també partícip de l'elaboració del pla, és a dir, que alhora de projectar-lo és necessari conèixer què es pensa del municipi i què es vol per a ell. D'aquesta manera es proposava l'enquesta-conversa, realitzada a un total de trenta persones d'edats i perfils diversos.

Un criteri que es va tenir en compte alhora d'escollir-les va ser: 10 persones que viuen a Rossell, 10 persones que són de Rossell però que per motius de d'estudis, feina, etc, no hi viuen, 5 persones que van a Rossell de vacances (caps de setmana, estiu, Setmana Santa, etc) i 5 persones de municipis propers a Rossell. Es decidia així, d'una forma no equitativa, donada la consideració que les persones dels dos primers grups són el gruix impulsor del projecte, però tampoc es podia deixar de banda les opinions de fora, doncs als visitants també se'ls ha de intentar implicar. Totes les enquestes-conversa van realitzar-se durant els mesos de juliol i agost de 2011.

2. Preguntes

L'enquesta conversa platejava les següents preguntes, tot i que en alguns casos inevitablement sorgiren noves preguntes i nous temes a tractar:

1. Veus Rossell com un lloc que s'hauria de donar a conèixer?
2. Què ressaltaries? O bé, que recomanaries que visités un amic?
3. Si el compares amb els pobles del voltant, que crida l'atenció a Rossell?
4. Consideres que es fan prou activitats culturals? O caldria fer alguna activitat a més de les donades dins el calendari festiu local?
5. Com veus la participació de la població en elles? S'hi involucra? I la gent que ve de fora?
6. Seria interessant la idea d'establir un Centre de Interpretació a Rossell? Què creus que s'hi hauria d'explicar?
7. El Centre de Interpretació podria ser un lloc on es poguessin posar en marxa les idees i projectes del poble, i també podria servir per a que la gent de fora admirés les coses que pot oferir el poble?
8. Hi ha alguns llocs dins o fora del municipi (masos, fonts, mines, jaciments arqueològics...) que per les seves característiques podrien esdevenir de interès, i per tant, podrien posar-se en valor per a que tothom els conegués i gaudís? Quins llocs serien?

3. Resultats

A la primera pregunta tots els enquestats van respondre que veuen Rossell com un lloc que s'ha de donar a conèixer, d'aquests un ha considerat que caldria fer-ho a partir d'uns objectius, tenint en compte que Rossell és un poble i depèn de com podria perdre "el seu ambient de poble tranquil".

La segona pregunta ja ha estat de resposta més àmplia, tot i que molts han coincidit. Principalment ressaltarien i ensenyarien el paisatge, llocs com Sant Marc, la Cova de les Bruixes, la Font de Baix, la Cova Fumada, el Bufador, la Tinença de Benifassà, la Roca l'Ampiqué, les mines de ferro o la Pena de Bel. Com a infraestructura ensenyarien els masos, el nucli urbà en general, l'església i les instal·lacions esportives. I un aspecte que es ressalta molt també són les festes, sobretot les d'Agost, la Fira de Sant Josep i Sant Antoni.

A la tercera de les qüestions es preguntava que cridava l'atenció de Rossell respecte a les poblacions del seu voltant i mesclant respostes, deien el següent: l'entorn que el converteix en una porta oberta a la natura, la participació de la gent i la seva voluntat en fer poble, l'hospitalitat, la mentalitat oberta i disposta, les festes, la distribució dels carrers, la tranquil·litat.

La majoria de la gent enquestada (40%) considera que es fan força activitats de caire cultural durant l'any, ja que al voltant de les festes d'arrel segueixen fent-se diversos actes, a més de que les associacions són també grans promotores d'activitats. Un 33 % opina que caldria establir cicles durant tot l'any per tal de potenciar que Rossell tingués visites durant tot l'any i no deixar-ho tant concentrat en els mesos d'estiu. I un 27 % creu que caldria fer-se més activitats per a la gent jove.

Sobre la participació de la gent en les activitats, un 83 % ens diu que la gent del poble participa i promou les activitats en la manera possible. Però d'aquests, la majoria consideren que la gent de fora no participa tant i no s'involucra massa. Un 10 % considera que la població tant del mateix poble com de fora no s'involucra. I un 7 % diu que si que s'involucra la població però que s'hi podrien involucrar més. Dels enquestats dos persones esmentaven el tema econòmic, en quan a més gent acudeix a un acte si aquest és gratuït i menys si és de pagament, i es cita de forma especial, a la gent que no viu al poble.

Un 93 % estaria a favor de la creació d'un Centre d'Interpretació a Rossell, mentre que un 7 % indica que Rossell és massa petit i no tindria sentit. Dels que diuen que sí, un 26 % no sap que explicaria i la resta que contesta diu que explicaria temes com els següents: Història local, les tradicions i costums dels avis, històries populars, la gastronomia, la fauna i flora, la vida als masos, l'entorn natural, la vida al camp explicada per la gent gran o la història dels maquis. Dins la reflexió, molts d'ells esmenten el Centre Cívic com el punt per establir el Centre d'Interpretació.

Un 93 % opina que el Centre d'Interpretació ha de ser un lloc en el que es posin en marxa les idees i projectes del poble, també un punt per a que la gent de fora admiri o tingui constància de tot allò que pot fer. Un 7 % no sap que contestar a la pregunta. Altres diuen que per fer-ho realitat caldria donar-li força publicitat a través de Internet i la premsa.

Solament una persona ha indicat que no interessa posar en valor cap lloc del municipi; la resta, resumint, proposa rutes per diferents punts: els masos, la part antiga de Rossell, els jaciments arqueològics, els punts d'aigua (el bufador, fonts, el salt, molí de l'Hospital i Malany). I una persona també proposa per donar més valor a l'entorn natural, una zona d'acampada i la posada en pràctica d'esports d'aventura.

ANNEX 2

EL CENTRE D'INTERPRETACIÓ DELS LLOCS PERDUTS

1. Normativa
2. Pla d'evacuació i emergència
3. Indicadors
4. Exposició

1. Normativa

El present *Pla de Dinamització Sociocultural i Turístic a Rossell. Fase I*, s'ha dissenyat adaptant-se a les característiques i necessitats que té el municipi de Rossell i també als interessos del seu consistori. El fet de treballar amb la memòria oral per construir el mateix centre i elaborar activitats paral·leles com la Ruta dels Llocs Perduts genera la necessitat de buscar aliances, una d'aquestes és l'Arxiu de la Memòria Oral Valenciana – Museu de la Paraula, cosa que també ha comportat modelar el projecte als requeriments de la institució. L'edifici del Centre Cívic “Molí Vell”, lloc on s'ha proposat ubicar el Centre d'Interpretació dels Llocs Perduts de Rossell, va ser edificat complint els requisits bàsics de qualitat establerts per la Llei d'Ordenació d'Edificació (LOE 38/1999). Igualment es dona compliment a la resta de normativa tècnica, d'àmbit estatal, autonòmic i municipal aplicable.

NORMATIVA LEGAL EN MATÈRIA DE PATRIMONI

- Ley 16/1985, de 25 de junio, de la Jefatura del Estado, del Patrimonio Histórico Español (BOE nº 155, de 29/06/85).
- Corrección de errores de la Ley 16/1985, de 25 de junio, de la Jefatura del Estado, del Patrimonio Histórico Español (BOE nº 296 de 11/12/85).
- Real Decreto 111/1986, de 10 de enero, de la Presidencia del Gobierno, de desarrollo parcial de la Ley 16/1985, de 25 de junio, de Patrimonio Histórico Español (BOE nº 24, de 28/01/86).

- Corrección de errores del Real Decreto 111/1986, de 10 de enero, de la Presidencia del Gobierno, de desarrollo parcial de la Ley 16/1985, de 25 de junio, de Patrimonio Histórico Español (BOE nº 53, de 3/03/86).
- Real Decreto 64/1994, de 21 de enero, del Ministerio de la Presidencia, por el que se modifica el Real Decreto 111/1986, de 10 de enero, de la Presidencia del Gobierno, de desarrollo parcial de la Ley 16/1985, de 25 de junio, de Patrimonio Histórico Español (BOE nº 52, de 2/03/94).
- Orden de 6 de febrero de 1991, de la Conselleria de Cultura, Educación y Ciencia, por la que se regula el reconocimiento de Museos y Colecciones Museográficas permanentes en la Comunidad Valenciana (DOGV nº 1494, de 28/02/91).
- Ley 4/1998, de 11 de junio, de la Generalitat Valenciana, del Patrimonio Cultural Valenciano (DOGV nº 3267, de 18/6/98).
- Corrección de Errores de la Ley 4/1998, de 11 de junio, de la Generalitat Valenciana, del Patrimonio Cultural Valenciano (DOGV nº 3435, de 16/02/99).
- Ley 14/2003, de 10 de abril, de Patrimonio de la Generalitat Valenciana (DOGV nº 4479, de 11/04/03).
- Ley 7/2004, de 19 de octubre, de la Generalitat, de Modificación de la Ley 4/1998, de 11 de junio, del Patrimonio Cultural Valenciano (DOGV nº 4867, de 21/10/04).

NORMATIVA PRÒPIA DEL CENTRE

ESPAIS

Espai sense fum. El Centre Cívic “Molí Vell” és un espai lliure de fum, i per tant, no es pot fumar en cap de les seves sales. A la sortida hi ha un espai habilitat.

Aforament. La cabuda màxima de visitants a l’espai del Centre d’Interpretació és de 50 persones. Els grups per a les visites guiades no han de superar les 20 persones.

SERVEIS

Informació al visitant. El Centre proporcionarà als visitants la informació adient sobre els serveis que ofereix, sobre el contingut de l’exposició i els possibles itineraris o activitats. Així mateix, mes a mes, es col·locarà a l’entrada del centre un full amb la programació, el mateix serà presentat en l’espai web i en les xarxes socials i s’enviarà per correu electrònic a tots aquells que facin la petició al Centre, als voluntaris, als col·laboradors i als amics.

Reserva d’activitats. El Centre respondrà a les sol·licituds de reserva i/o atenció a grups en el mateix moment de la seva recepció. En cas de no poder ser en el moment, s’efectuarà abans de 48 hores. L’anul·lació d’una reserva pot fer-se fins a 48 hores abans, en cas de no ser així, el Centre no retornarà l’import de l’activitat.

Suspensió d’activitats. En cas de no poder-se realitzar una activitat per algun motiu de caire intern del Centre, s’informarà convenientment de la suspensió via web/xarxes socials i megafonia municipal.

Reclamacions. El Centre ha de tenir fulls de reclamació a disposició del públic visitant. L'existència d'aquests estarà degudament explicitada en un lloc visible a l'entrada del Centre d'Interpretació. En cas de que un visitant vulgui posar una queixa o reclamació, en primer lloc se li demanarà de paraula per poder-se solucionar de forma immediata. Si això no es possible, se li oferirà el llibre de queixes. La direcció del centre estudiarà la queixa i s'encarregarà o encarregarà algú del personal del Centre per a què prengui les mesures correctores adients. Una vegada efectuada aquesta acció, es donarà resposta al visitant (abans de deu dies hàbils).

Objectes perduts. Els objectes perduts trobats pel personal del Centre en els espais d'aquest seran guardats en una caixa. A cada objecte se li posarà una etiqueta indicant el dia en que ha estat oblidat i també es crearà un registre d'objectes perduts (data, descripció objecte i propietari si es coneix). Es guardaran per un temps de 4 mesos. Si es pot determinar el propietari, l'informador intentarà posar-se en contacte amb la persona.

PLANIFICACIÓ D'ACTIVITATS

Activitats anuals de continuïtat. Són aquelles activitats que tindran una continuïtat en els anys. Podem citar: Ruta dels llocs perduts (Setmana Cultural, Festes d'Agost i Festa de la Mare de Déu de la Balma i Setmana Santa,), visita guiada al centre (diumenges), activitats Setmana Cultural (primera Setmana d'agost), Setmana de la ciència (novembre). Són creades des del mateix centre o contractades de forma externa.

Activitats anuals puntuals. Són aquelles activitats que canvien cada any en funció de l'interès científic i divulgatiu, poden ser creades des del mateix centre o contractar-se de forma externa. Aquestes activitats es realitzaran a Nadal, Setmana Santa i a l'estiu.

ATENCIÓ AL VISITANT

Atenció presencial. Tots els clients mereixen un tracte personal i diferenciat, cal mantenir una actitud cordial i tranquil·la. S'ha de comprendre i intentar resoldre les necessitats del client. Els compromisos adquirits sempre s'han de complir, si es diu que l'endemà es disposarà d'una informació o que es portarà a terme una gestió, cal que sigui així. Les incidències i reclamacions s'han d'atendre amb diligència. El visitant sempre és el primer. Un visitant satisfet és un visitant fidel, i per tant, una font de noves oportunitats de negoci per a les empreses del sector.

Atenció telefònica. Té preferència l'atenció telefònica sobre l'atenció presencial. No es pot deixar sonar el telèfon més de 3 vegades abans de despenjar. La qualitat de l'atenció també es percep a través del telèfon. Cal identificar sempre l'establiment i parlar poc a poc, utilitzant un to afable i cordial, però mantenint certa distància. Escoltar amb atenció la petició del client i informar-lo amb claredat i de forma verídica; és millor dir que no es sap, i oferir-se a esbrinar-ho abans d'inventar qualsevol resposta.

Mailing - peticions. Dins un termini de 15 dies hàbils, es donarà resposta a totes les sol·licituds d'informació, col·laboració, assessorament, investigació, etc.

MÈTODES AVALUACIÓ CENTRE

Enquestes de satisfacció. Les enquestes de satisfacció estaran a disposició de tots els visitants i seran omplertes de forma individual i voluntària. A l'accedir al centre s'oferiran als visitants.

Enquestes a no visitants. Cada tres mesos, intentant coincidir amb una festivitat, per arribar a més gent, es realitzaran 30 enquestes a no visitants.

DIRECTRIUS UNIFORMITAT

Presència. El personal del Centre d'Interpretació que està en contacte amb els visitants és el que ofereix la primera imatge del nostre establiment. Ha d'anar correctament vestit i presentar un aspecte acurat.

Identificació. El personal ha de portar un distintiu d'identificació, amb el logotip del centre, el seu nom i cognoms i la funció dins de l'establiment.

COMANDES I PROVEÏDORS

Comandes. La poposta de productes per a la botiga, tallers i altres, la realitza el Tècnic de Difusió/Educador quan es prepara el pressupost general. El control global dels stocks dels materials necessaris també és la seva responsabilitat. El control mensual és efectuat pel personal encarregat de la recepció i atenció als visitants.

Recepció de productes. El Centre rebrà els productes sempre en horari d'obertura. Un cop rebuts es revisarà que tot estigui correcte i es remetrà l'albarà corresponent, signat pel director del Centre.

Criteris selecció proveïdors. Els proveïdors i empreses de serveis del Centre d'Interpretació es seleccionaran seguint els següents criteris: proximitat, relació qualitat-preu, adaptació de l'empresa a la normativa de pagaments del Centre¹.

Avaluació proveïdors. Si en alguna de les comandes o amb algun dels proveïdors es produeix una incidència cal deixar constància en el llibre corresponent, per tal de que cada final d'any es faci una avaluació de proveïdors per veure si es segueix amb els serveis o es busquen alternatives.

SERVEIS EXTERNS

Formalitat contracte. En cas de realitzar-se alguna activitat que requereixi la contractació d'una o més persones, signaran un contracte el director, el Tècnic de Difusió/Educador i l'interessat o interessats. En aquest hi figuraran tot un seguit de clàusules a complir per amdues parts i també la quantitat econòmica destinada al servei, així com els terminis de pagament.

PAUTES A SEGUIR EN CASOS D'EMERGÈNCIA

Consignes als visitants

Sigui quin sigui l'incident, aquest ha de ser notificat al personal del Centre, al responsable que en el moment es trobi al taulell d'informació. A vistes s'esposaran les següents instruccions, per a que en cas de sonar l'alarma els visitants sàpiguen com han d'actuar:

¹ Cada dos mesos es farà el pagament de factures. La persona responsable és el director del Centre.

- Abandoni el lloc immediatament i vagi cap a la sortida més propera seguint les instruccions del personal d'evacuació.
- No perdi la calma i procedeixi a evacuar, sense córrer ni cridar, ja que en cas contrari contribuiria a crear el pànic entre la resta de gent.
- Durant l'evacuació no torneu enrere per cap motiu, no us atureu fins arribar a l'exterior.
- Un cop a l'exterior dirigiu-vos al lloc de reunió, no tracteu de tornar a entrar per cap motiu i espereu les instruccions.

Consignes al personal del centre

- Actuació en cas d'urgència mèdica (criteris generals):
 - Conservar la calma en tot moment. Per a que la intervenció sigui eficaç s'ha d'estar tranquil per a poder actuar amb rapidesa.
 - Fer un exàmen ràpid de la situació. És fonamental detectar les possibles fonts de risc que existeixin en el lloc de l'accident i, actuar sobre elles.
 - Abans d'iniciar l'ajuda a la/les víctima/es s'ha d'eliminar el risc per a evitar nous accidents, o nous accidentats.
 - Localitzar a tots els afectats. L'actuació s'ha de prioritzar sobre aquelles persones, l'estat de les quals, revista major gravetat.
 - Sol·licitar auxili amb la major urgència possible, indicant el lloc exacte on s'ha produït l'accident, el nombre i l'estat aparent de la víctima.
 - Tranquil·litzar a la víctima.

- Actuacions concretes en cas d'urgència mèdica:

El primer que cal fer és realitzar una avaluació de l'estat de l'accidentat que suposa recollir de forma sistemàtica i precisa totes aquelles dades que puguin ser d'utilitat per a facilitar, no només l'actuació dels primers auxilis sinó també la posterior intervenció dels equips mèdics. Existeixen dues formes complementàries i consecutives d'avaluar una situació:

- Avaluació inicial: Es tracta d'una situació d'urgència, el primer que cal fer és una ràpida avaluació de l'estat de la persona accidentada. Aquesta primera valoració s'inicia amb la primera impressió que es té al veure la persona ferida i les circumstàncies que envolten a l'accident, comprovant les constants vitals de la persona accidentada, per a realitzar un exàmen bàsic comprovant la respiració, el pols i la consciència.
- Avaluació secundària: En un segon lloc, cal procedir a una revisió més detinguda de l'estat de l'accidentat, amb el que es comprova si existeixen lesions o alteracions importants (comprovació de les funcions vitals i exploració física general).

- Actuació en cas d'amenaça de bomba

Al rebre la trucada d'amenaça, caldrà omplir el formulari que es presenta a la pàgina següent, i avisar, tot seguit, a la Guàrdia Civil (062 o 977571321).

DADES PER OMLIR EN CAS D'AMENÇA DE BOMBA PER VIA TELEFÒNICA

Hora de la trucada:

Data:

Atesa per:

Paraules exactes de la comunicació:

Preguntar

A quina hora esclatarà?

On està?

Quin aspecte té?

Ha posat vostè l'artefacte? Perquè?

Qui és vostè?

Quins danys causarà?

Des d'on truca?

Dades identificatives de qui truca

Sexe:

Edat aproximada:

La veu era... calmada, baixa, confosa, ronca, greu, enfadada, excitada, pausada, apressada, disfressada, alta, hilarant, llagrimosa, clara, trencada, xiuxiuejant, nasal, queca, papissota, coneguda, estrident, penetrant, rasposa.

Si la veu és coneguda, qui li ha semblat?**Estat que li suposa:** normal, educat, nerviós, begut.**Dades identificatives del lloc**

Sorolls

Música

Bar

Màquines de joc

Maquinària

Rialles

Converses

Tràfic

Tren

Silenci en l'ambient

Distant

Sorolls del carrer

Altres:

- Actuació en cas d'incendi

El Centre Cívic Molí Vell no comptava amb un pla d'evacuació i emergència en cas d'incendi, en el projecte arquitectònic del centre solament es donaven les directrius bàsiques. Per això mateix al següent apartat proposem un pla, redactat tal i com indica el "Manual de autoprotección para el desarrollo del plan de emergencia contra incendios y de evacuación", publicat en l'Ordre de 29 de novembre de 1984 del Ministeri de l'Interior. Pot trobar-se a: <http://www.boe.es/boe/dias/1985/02/26/pdfs/A04864-04871.pdf>

El pla consta de quatre documents:

- Document 1. Avaluació del risc: identificació, caracterització i valoració dels riscos i determinació dels mitjans i mesures precises per evitar-los, reduir-los o controlar-los.
- Document 2. Mitjans de protecció: es concreten els mitjans materials i humans disponibles i la seva organització i funcions.
- Document 3. Pla d'emergència: segons les diferents situacions analitzades es determina el tipus i grau de resposta, incloent-hi l'evacuació de la zona afectada o del local o edifici.
- Document 4. Implantació: preveu tant la implantació inicial del pla com el seu manteniment, de mitjans materials i capacitació del personal.

L'espai ocupat pel Centre d'Interpretació es situa a la planta baixa. En aquesta hi trobem un total de 15 detectors iònics de fum, 4 extintors de pols polivalents de 6 kg d'eficàcia 21A-113B, 1 extintor de CO2 de 5kg d'eficàcia 21B, 13 aparells autònoms de senyalització i emergència de 300 lúmens, 1 sirena interior, 2 polsadors d'alarma, 1 centraleta d'alarmes i 2 boques d'incendi equipades de 25 mm. En cas de donar-se

un incendi, el personal responsable del centre avisarà a les autoritats representades pels bombers (Bombers Benicarló 964460222), la Guàrdia Civil (062 o 977571321) i al personal sanitari, si s'escau de l'Hospital de Vinaròs (964477000).

2. Pla d'Evacuació i emergència

2.1. Generalitats

Introducció

La llei 31/1995 de 8 de novembre de prevenció de riscos laborals (BOE 10 de novembre) estableix a l'article 20 l'obligació de l'empresari d'analitzar les possibles situacions d'emergència i adoptar les mesures necessàries en matèria de primers auxilis, lluita contra incendis i evacuació de les instal·lacions.

És obligació de l'empresari difondre entre els treballadors totes les instruccions contingudes en aquest document, de manera que tots coneguin les seves funcions i les seves responsabilitats en les situacions d'emergència que hi pugui haver.

Objectius

Aquest pla d'autoprotecció fa referència a l'organització dels mitjans materials i humans disponibles per a la prevenció del risc d'incendi i/o d'explosió i garantir la resposta immediata i l'evacuació en cas d'emergència.

Els objectius són els següents:

- Determinar el nivell de risc de cada sector i els mitjans de protecció disponibles, les mancances i deficiències existents i les necessitats d'adequació segons les prioritats.
- Prevenir les situacions d'emergència, evitant-les.
- Garantir la fiabilitat dels mitjans i una resposta ràpida, eficaç i segura en cas d'emergència.

Abast

Aquest Pla d'Autoprotecció és d'aplicació a l'edifici del Centre Cívic Molí Vell, situat al carrer La Placeta, núm. 7 de la localitat de Rossell, i en concret a la planta baixa de l'edifici, donat que ens estem centrant en l'espai del Centre d'Interpretació i Arxiu de Memòria Oral dels Llocs Perduts de Rossell.

Documentació de referència

LEGISLACIÓ ESTATAL

- LLEIS
- Ley 38/1999 de 5 de noviembre, de ordenación de la edificación (BOE núm. 266 de 6 de noviembre de 1999)

- CIRCULARS
- Circular de 10 d'abril de 1980 de la Direcció General d'Empreses i Activitats Turístiques aclaratòria sobre prevenció d'incendis en establiments turístics. (BOE núm. 109 de 6 de maig de 1980).
- ESMENES
- Esmenes de 2006 fetes pel Ministeri d'Assumptes Exteriors i Cooperació al Codi Internacional de Sistemes de Seguretat contra incendis, publicat en el BOE, núm. 299 de 14 de desembre de 2002, adoptades el 8 de desembre de 2006 mitjançant la resolució MSC217 (82) (BOE, núm. 182 de 29 de juliol de 2009).
 - Correcció d'errades de les esmenes de 2006, fetes pel Ministeri d'Assumptes Exteriors i de Cooperació, al codi internacional de sistemes de seguretat contra incendis, publicat en el BOE núm. 299 de 14 de desembre de 2006 mitjançant resolució MSC 217 (82). (BOE núm. 249 de 15 d'octubre de 2009).
 - Correcció d'errors de les esmenes de 2006, fetes pel Ministeri d'Assumptes Exteriors i la Cooperació, al Codi Internacional de sistemes de seguretat contra incendis (Codi SSCI) en virtut del SOLAS 1974 (publicat en el BOE, núm. 299 de 14 de desembre de 2002), adoptades el 18 de maig de 2009 mitjançant la resolució MSC 206 (81). (BOE, núm. 62 de 12 de març de 2010).
- DECRETES
- Reial Decret 751/2011 del Ministeri de la Presidència, de 27 de maig, pel que s'aprova la Instrucció d'Acer Estructural (EAE). (BOE, núm. 149 de 23 de juny de 2011).
 - Real Decret 1468/2008 del Ministeri de l'Interior, de 5 de setembre, pel que es modifica el Reial Decret 393/2007, de 23 de març, pel que s'aprova la norma bàsica d'autoprotecció dels centres, establiments i dependències dedicats a activitats que puguin donar origen a situacions d'emergència. (BOE núm. 239 de 3 octubre de 2008).

ORDRES

- Correcció d'errors del Reial Decret 314/2006, de 17 de març, pel que s'aprova el Codi Tècnic d'Edificació (BOE núm. 22 de 25 de gener de 2008).
- Reial Decret 393/2007 del Ministeri de l'Interior de 23 de març, pel que s'aprova la Norma Bàsica d'Autoprotecció dels centres, establiments i dependències dedicats a activitats que puguin donar origen a situacions d'emergència (BOE núm. 72 de 24 de març de 2007).
- Reial Decret 2177/1996 de 4 d'octubre, NBE-CPI-96 Norma bàsica de l'Edificació i Condicions de Protecció contra incendis en els edificis. (BOE núm. 261 de 24 d'octubre de 1996).
- Reial Decret 1942/1993 de 5 de novembre, pel que s'aprova el Reglament de Instal·lacions de Protecció contra Incendis. (BOE núm. 289 de 14 de desembre de 1993).
- Correcció d'errors del Reial Decret 1942/1993, de 5 de novembre, pel que s'aprova el Reglament de Instal·lacions de Protecció contra Incendis. (BOE núm. 109 de 7 de maig de 1993).
- Reial Decret 279/1991, de 1 de març, pel que s'aprova la norma bàsica de l'edificació "NBE-CPI/91: Condicions de protecció contra incendis en els edificis". Derogat a excepció de l'art. 2 per Reial Decret 2177/1996, de 4 d'octubre. (BOE de 21 de novembre de 1991).
- Ordre de 16 d'abril de 1998 sobre Normes de Procediment i Desenvolupament del Reial Decret 1942/1993 de 5 de novembre, pel que s'aprova el Reglament de Instal·lacions de Protecció contra Incendis i es revisa l'Annex I i els apèndixs del mateix. (BOE núm. 10 de 28 d'abril de 1998).
- Ordre de 10 de març de 1998 per que es modifica la Instrucció Tècnica Complementària MIE-AP5 del Reglament d'Aparells a Pressió sobre extintors d'incendis. (BOE núm. 10 de 28 d'abril de 1998).

- Ordre de 15 de novembre de 1989, per la que s'aprova la Instrucció Tècnica Complementària sobre Extintors d'Incendis (ITC-MIE-AP5). Modifica l'Ordre de 31 de maig de 1982, l'Ordre de 26 d'octubre de 1983, l'Ordre de 31 de maig de 1985 i l'Ordre de 15 de novembre de 1989.
- Ordre de 31 de març de 1980, per la que es modifica la de 25 de setembre de 1979, sobre prevenció d'incendis en establiments turístics. (BOE núm. 87 de 10 d'abril de 1980).
- Ordre de 25 de setembre de 1979, sobre prevenció de incendis en establiments turístics. (BOE núm. 252 de 20 d'octubre de 1979).

LEGISLACIÓ AUTONÒMICA

DECRETES

- Decret 83/2008, de la Conselleria de Governació, de 6 de juny de 2008, pel que es crea el Registre Autonòmic de Plans d'Autoprotecció (Butlletí Oficial de la Comunitat Valenciana núm. 5781 de 10 de juny de 2008).

2.2. Avaluació del risc

S'identifiquen els perills existents en el centre i en el seu entorn, que puguin iniciar una emergència (especialment la d'incendi) o que, en el cas que aquesta es produeixi, puguin dificultar-ne el desenvolupament o dificultar les accions d'evacuació de les persones.

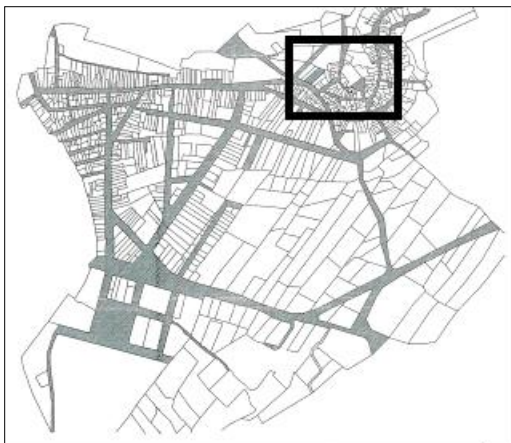

Fig. 1 i 2. Ubicació del Centre dins el nucli urbà de Rossell. Font: Ajuntament de Rossell.

L'edifici té una superfície repartida de la forma següent:

- Planta baixa 278'88m²: Agència de lectura, recepció actes, sala d'exposicions, 1 magatzem, escala.
- Primer pis 289'29m²: Auditori, 2l avabos, 1 sala polivalent per a exposicions o reunions, escala d'evacuació.
- Segon pis 298'32m²: 3 sales de reunions, 5 terrasses, 2 lavabos, 1 magatzem i vestíbul.

Activitat del centre

Es tracta d'un centre cívic, amb prestacions d'Agència de Lectura, Punt d'Informació Juvenil, lloc de reunió per associacions, cinema, punt de congressos, etc, i amb la iniciativa d'aquest projecte esdevindria també Centre d'Interpretació i arxiu de memòria oral. Per tant la tipificació del risc és la que s'adequa a aquestes activitats.

Emplaçament

Enmig del municipi de Rossell, dins el seu casc antic. El carrer no és peatonal, està permesa la circulació de vehicles però sols en un únic sentit.

Situació dels accessos

El Centre Cívic té la seva entrada principal al carrer La Placeta, núm 7. Gaudeix també d'una altra sortida d'emergència situada al carrer La Placeta.

Ubicació i característiques de les instal·lacions i serveis

L'edifici disposa d'electricitat a alta tensió i servei d'aigua potable, a partir de les xarxes públiques. Es disposa d'entrada de força a través del quadre elèctric general situat a la planta baixa. L'edifici disposa d'instal·lació de telefonia i internet i de sistema de climatització (aire fred i calent).

Avaluació

S'avalua el risc d'incendi de l'activitat o ús d'acord amb el seu risc intrínsec en funció de l'ocupació de les persones, la superfície de l'activitat i l'alçada de l'edifici. S'avalua el risc d'incendi de cadascuna de les àrees que ocupen les activitats en ALT, MIG i BAIX en funció de l'ocupació de persones, superfície de l'activitat i alçada de l'edifici. El Centre Cívic pertany al Grup d'edificis d'alçada no superior a 50 metres i de superfície útil per planta inferior a 1000 m². Per tant, es determina un nivell de risc MITJÀ-ALT.

Factors de risc d'incendi

L'objecte d'aquest apartat no es altre que reduir al màxim els riscos d'incendi. Les mesures de prevenció vindran en funció de les causes que han originat el foc.

Avaluació del risc d'incendi exterior: Podem classificar el risc d'incendi exterior com a MITJÀ-ALT per estar l'edifici envoltat d'altres edificis, situar-se a prop d'una zona boscosa i d'una centraleta elèctrica.

Avaluació del risc d'incendi interior: L'activitat que es realitza a l'edifici i la densitat del mobiliari fa que la càrrega de foc estigui clarament per sobre de 200 m/Cal/m² i per tant el risc és MITJÀ-ALT.

A continuació presentem les principals causes, així com les normes més elementals de prevenció per a cada cas:

a. Elèctriques:

- Verificar periòdicament l'estat de les instal·lacions.
- Evitar xarxa elèctrica en zones humides.
- Evitar realitzar connexions provisionals, és a dir, que quedin en condicions precàries.
- Desconnectar aparells una vegada utilitzats.
- Desconnectar els interruptors una vegada es tanqui el centre.

b. Fumadors:

- Està totalment prohibit fumar a qualsevol dels espais del Centre Cívic. A la mateixa entrada hi ha un cendrer per apagar les burilles.
- Verificar el complement de "Prohibit fumar".

c. Neteja:

- Procurar tenir els espais nets i ordenats.
- Recollida regular i periòdica dels dipòsits de deixalles.
- Mantenir els recipients d'escombraries sempre tancats, amb la tapa ben col·locada.

d. Matèries perilloses:

- Aquest tipus de productes (neteja) es col·locaran en armari o locals tancats amb clau i llocs ventilats.
- Usar preferentment productes no inflamables.
- No emmagatzemar productes combustibles amb altres inflamables.

- e. Espais perillosos:
 - Són els magatzems o espais on es deixen les escombraries o material obsolet o en desús.
 - Per evitar sorpreses desagradables és convenient tenir el local net, tot ben col·locat i realitzar inspeccions periòdiques.
- f. Accions intencionades:
 - Per evitar-les, en la major mesura possible, realitzar inspeccions periòdiques en els lavabos, passadissos, etc, en definitiva en tots els racons del centre.
- g. Generals:
 - Mantenir sempre sense obstacles els espais d'evacuació.
 - Mantenir els aparells d'extinció, alarmes i indicacions de sortida.
 - Mantenir els passadissos i escales d'evacuació sempre sense obstacles.
- h. Altres riscos d'emergència:
 - Explosió: no es detecten zones amb risc d'explosió.
 - Inundacions des de l'interior: Aquest risc per trencament o fuites és molt baix i en tot cas podria derivar únicament d'una negligència al deixar-se alguna aixeta oberta dels lavabos.
 - Accidents personal propi o aliè: En el cas de possibles accidents del personal propi o aliè, caldrà avisar als professionals que donats els casos fossin necessaris.

Condicions d'evacuació

Les condicions d'evacuació i la seva adequació a la normativa o les exigències en funció del risc i ocupació (càrrega i característiques són les següents:

- S'entén per evacuació l'acció de desallotjar un sector o edifici en el que s'ha declarat un incendi o qualsevol altre tipus d'emergència.
- S'entén per via d'evacuació el recorregut horitzontal o vertical que, a través de les zones comunes d'un edifici o sector, s'ha de seguir per arribar a un espai obert i directament comunicat amb l'exterior.
- El nombre potencial de persones a evacuar és variable. No obstant això, podem fixar el nombre mínim de persones en 2.

Horaris i presència del personal

Personal propi del Centre Cívic

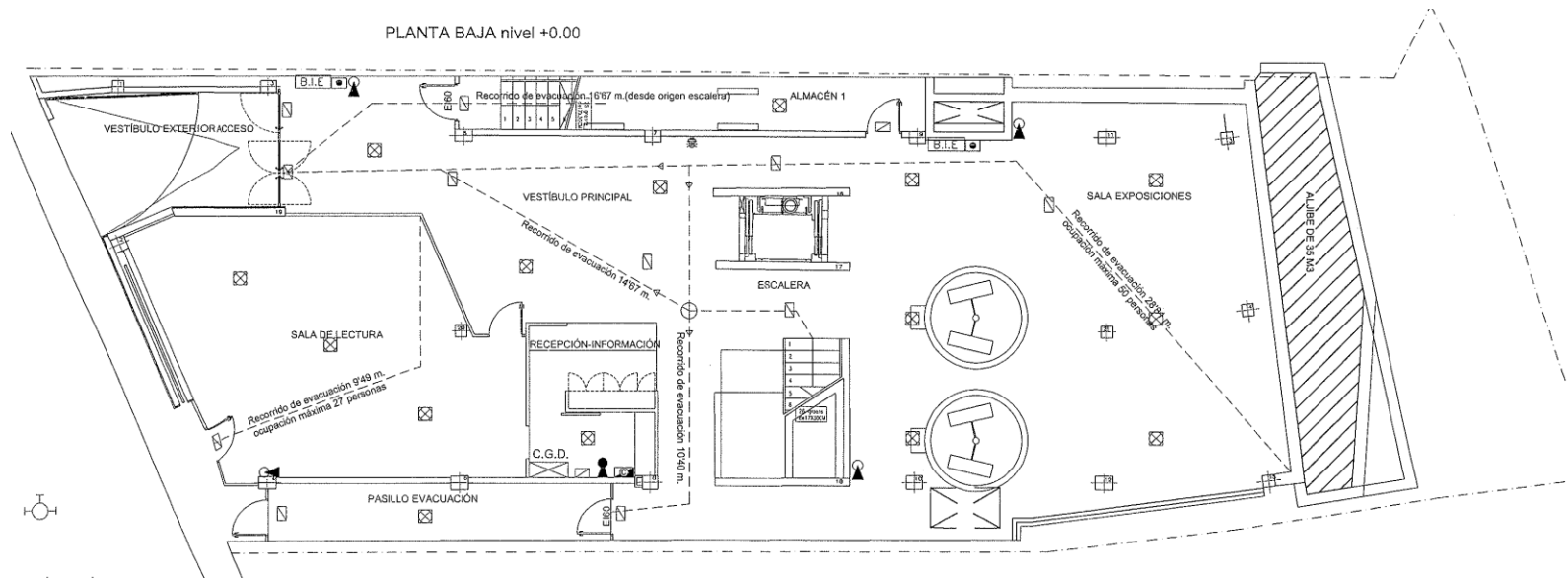
Una única persona és l'encarregada d'obrir i tancar el centre cívic, així com d'organitzar i gestionar les activitats en ell, cuidar-se de l'Agència de Lectura i del punt de informació juvenil. Està contractada per l'Ajuntament de Rossell, sent subvencionat el lloc en un 70 % per la Mancomunitat de la Taula del Sénia.

Els horaris d'atenció al públic són els següents: de 17'00-20'00h de dilluns a divendres (d'octubre a maig) i de 15'00h a 20'00h (de juny a setembre). També és obert tots els dissabtes de 10'00h a 13'00h. Els dies 1 i 6 de gener i 25 i 26 de desembre el Centre està tancat. De totes maneres l'horari s'amplia quan hi ha una activitat extraordinària.

Personal extern de serveis habituals de l'edifici: Neteja del local, Tècnic de manteniment, revisions reglamentàries dels extintors i ascensor, personal contractat per activitats específiques.

2.3. Mitjans de protecció i itinerari d'evacuació

A la planta baixa del Centre Cívic Molí Vell, espai en el que s'ubicarà el Centre d'Interpretació i Arxiu de Memòria Oral dels Llocs Perduts, trobem els següents mitjans de protecció contra incendis (Fig. 3.):

Itinerari d'evacuació

2 boques d'incendis equipada de 25 mm	1 extintor de CO2 de 5 kg d'eficàcia 218
4 extintors de pols polivalent de 6 kg d'eficàcia 21A-1138	1 polsador d'alarma
10 aparells autònoms de senyalització i emergència de 300 llúmens	15 detectors iònics de fum
1 sirena interior	1 Hidratant
1 centraleta d'alarmes	

2.4. Implantació

El present Pla d'Evacuació i Emergència preveu tant la implantació inicial del pla com el seu manteniment, de mitjans materials i capacitació del personal. Així mateix, tot seguit deixem per escrit les operacions que ha de realitzar el personal especialitzat del fabricant o instal·lador de l'equip o sistema:

Sistema de detecció i alarma d'incendis automàtics	Cada any: Verificació integral de la instal·lació, neteja de l'equip de centrals i accessoris, verificació d'unions roscades o soldades, neteja i reglatge de relès, regulació de tensions i d'intensitats, verificació dels equips de transmissió d'alarma, prova final de la instal·lació amb cada font de subministrament elèctric.
Sistema de detecció i alarma d'incendis manual	Cada any: Verificació integral de la instal·lació, verificació d'unions roscades o soldades, neteja i reglatge de relès, verificació dels equips de transmissió d'alarma, prova final de la instal·lació amb cada font de subministrament elèctric.
Extintors d'incendi	Cada any: Verificació de l'estat de càrrega i en el cas d'extintors de pols amb botell d'impulsió, estat de l'agent extintor, estat de la mànega, broquet o llança, vàlvules i parts mecàniques. Cada cinc anys: A partir de la data del timbratge de l'extintor (i per tres vegades) es retimbrarà l'extintor d'acord amb la "ITC-MIE AP.5" del Reglamento de Aparatos de presión sobre extintores de incendios" (BOE 149 de 23 de juny de 1982).
Boques d'incendi equipades (BIE)	Cada any: Desmuntatge de la mànega i assaig d'aquesta en lloc adequat, comprovació del funcionament correcte del broquet en les seves diferents posicions i del sistema de tancament, comprovació de l'estanqueïtat dels ràcords i mànega i estat de les juntes, comprovació de la indicació del manòmetre amb un altre de referència (patró) acoblat en el ràcord de connexió de la mànega. Cada cinc anys: La mànega ha d'ésser sotmesa a una pressió de 15 kg/cm ² . Cada 3 mesos: Comprovació de la bona accessibilitat i senyalització dels equips, comprovació per inspecció de tots els components procedint a desenrotllar la mànega en tot la seva extensió, accionament del broquet en cas de ser de diverses posicions, comprovació per lectura del manòmetre de la pressió de servei, neteja del conjunt i greixatge de tancaments i frontisses a les portes de l'armari.
Columna seca	Cada sis mesos: Comprovació de l'accessibilitat de l'entrada del carrer i preses de planta, comprovació de l'senyalització, comprovació de les tapes i del funcionament correcte dels seus tancaments (greixatge si convé), comprovar que les claus de les connexions siameses estiguin tancades, comprovar que les claus de seccionament estiguin obertes, comprovar que totes les tapes dels ràcords estan ben situades i ajustades.

La llei 31/1995, de 8 de novembre, de prevenció de riscos laborals (BOE de 10 de novembre) estableix a l'article 20 l'obligació de l'empresari d'analitzar les possibles situacions d'emergència i adoptar les mesures necessàries en matèria de primers auxilis, lluita contra incendis i evacuació de les instal·lacions. L'article 20 estableix també l'obligació de comprovar periòdicament el correcte funcionament de les mesures adoptades en matèria de primers auxilis, lluita contra incendis i evacuació dels treballadors. Això representa la necessitat de realitzar periòdicament els exercicis coneguts amb el nom de simulacre d'emergències.

La periodicitat d'aquestes comprovacions no s'estableix per normativa legal però per complir amb el principal precepte de la LPRL de garantir la seguretat i salut dels treballadors, hauria de ser la que sigui més adequada en funció a les característiques del centre de treball, els seus canvis tant en instal·lacions com del personal d'emergència, etc. Per tant, es faran simulacres d'emergència almenys un cop a l'any i un cop realitzats s'haurà de completar un informe. Aquest reunirà la informació següent i serà redactada pel tècnic de difusió/educador: preparació del simulacre, tipus de simulacre, informació a persones exteriors, personal present al simulacre, cronologia del simulacre, descripció i valoracions del simulacre, accions correctores derivades del simulacre.

3. Indicadors

Tot seguit presentem el conjunt d'**indicadors interns** que han de tenir-se en compte per a conèixer el bon funcionament del centre, impresos dins d'una graella. A mode d'exemple, proposem la primera quinzena de juliol (Fig. 4.). L'informador del Centre ha d'encarregar-se d'omplir-la, per a que el tècnic la pugui incloure i extreure conclusions en les memòries anuals.

JULIOL 2013																
DIES	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
visitants																
número visites guiades																
sol·licituds informació																
assistents a les activitats																
citació del centre en mitjans de comunicació																
assistents a les activitats culturals i educatives																
activitats en col·laboració amb altres institucions																
queixes i suggeriments																
felicitations rebudes																
logística de visites																

Tot seguit els **indicadors externs**, amb el model de qüestionari de satisfacció i el model de qüestionari a no visitants:

QÜESTIONARI DE SATISFACCIÓ

Data:

Hora:

Aquesta qüestionari pretén conèixer l'opinió dels visitants sobre les nostres instal·lacions, la informació rebuda, els continguts del centre de interpretació i les activitats lligades a ell. Els agraïm la seva col·laboració, amb els seus comentaris millorarem la qualitat dels nostres serveis.

Visita individual

Familiar

Grup

Procedència:

Edat:

Sexe:

Valoreu les preguntes següents de l'1 (molt negatiu) al 5 (molt positiu).

El contingut de les sales del centre de interpretació	5	4	3	2	1
Les instal·lacions en general	5	4	3	2	1
Activitats	5	4	3	2	1
La senyalització	5	4	3	2	1
Tracte rebut pel personal del centre de interpretació/acollida	5	4	3	2	1
Valoració global de la visita	5	4	3	2	1

Com us heu assabentat de l'existència d'aquest centre?

- Per les oficines de turisme més pròximes
- Pel fulletó promocional
- Per la web de l'Ajuntament de Rossell
- Per amics o coneguts
- Per guies de turisme
- Altres

Comentaris i suggeriments:

QÜESTIONARI A NO VISITANTS DEL CENTRE DE INTERPRETACIÓ

Data:

Hora:

Aquest qüestionari pretén determinar el públic no visitant al Centre d'Interpretació, i conèixer les inquietuds i interessos d'aquest grup.

Procedència:

Edat:

Sexe:

<p>Coneix el Centre d'Interpretació? I les activitats programades en ell?</p> <p>Si contesta "sí", perquè no hi va o participa de la seva activitat?</p> <p>Si hi hagués alguna activitat lligada als seus interessos hi assistiria?</p>	<p>Interessos culturals: cine, art, música, lectura, debat...</p> <p>Tipologia dels equipaments o esdeveniments que freqüenta amb regularitat.</p> <p>Quan? En cap de setmana, dies laborals, dies festius... En quina franja horària? Al matí, al migdia, a la tarda...</p> <p>Les visites són individuals o col·lectives?</p>
<p>Comentaris i suggeriments:</p>	<p>Fonts i canals d'informació utilitzats (internet, TV, premsa, ràdio...)</p>

4. Exposició

El discurs es basa en **tres directrius fonamentals**:

Patrimoni com a constructor de la identitat dels rossellans

Veïns com a creadors i impulsors dels continguts del centre i dels projectes vinculats

Municipi obert al coneixement

L'exposició del Centre d'Interpretació dels Llocs Perduts es divideix en **7 àmbits** temàtics. Aquesta s'adapta a les característiques que presenta l'espai de la planta baixa del Centre Cívic "Molí Vell". És un espai ampli de 98'62m², però complicat per la seva distribució, al haver-hi exposades de forma fixa 4 màquines de l'antiga Cooperativa Olivarera Rossellense i una altra del Molí l'Hospital de Les Cases del Riu. És aquest el motiu pel que s'han determinat els diferents àmbits, podent-se llegir de forma independent uns d'altres, i volent un recorregut didàctic i atractiu, tenint en compte les possibilitats. El següent quadre il·lustra els àmbits amb els seus continguts i la museografia determinada per a cadascun d'ells, feta en base a plafons de **forex de 5 mm de gruix amb impressió mate**, a excepció del plafó de l'àmbit 6 que serà de **forex de 2 mm de gruix amb impressió mate**, el mateix de les carteles de les màquines de molí (Fig. 5.):

ÀMBITS	CONTINGUTS	MUSEOGRAFIA	FOTOS/DIBUIXOS/VÍDEOS/AUDIO
ÀMBIT 1	Rossell, porta d'entrada a la Tinença de Benifassà	2 plafons 1'3 m ample i 0'90 alt	Dibuix de la porta + 7 fotos per plafó + gràfics + mapa
ÀMBIT 2	Medi natural. Els recursos que ens regala la natura	1 plafó 1'5 m ample i 0'90 alt + 1 marc digital	1 vídeo + 5 fotos + mapa distribució elements
ÀMBIT 3	Medi humà. Els humans, principal agent transformador del paisatge	1 plafó 1'5 m ample i 0'90 alt + 1 marc digital	1 vídeo + 20 fotos + 1 dibuix
ÀMBIT 4	Els molins del terme de Rossell i la tradició de la producció de l'oli	2 plafons 1'3 m ample i 0'90 alt + 1 marc digital	1 vídeo + 2 dibuixos + 10 fotos
ÀMBIT 5	La Cooperativa Olivarera Rossellense. Història i Funcionament	1 plafó 1'5 m ample i 0'90 alt + 1 reproductor àudio + 3 auriculars + 3 suports	1 àudio + 1 dibuix + 8 fotos
ÀMBIT 6	El racó del passat: activitats i llocs perduts	1 plafó 0'50 cm ample i 0'50 cm alt + 1 taula + 2 cadires + 2 tablets + 2 auriculars	--
ÀMBIT 7	Espai canviant	museografia no determinada, és canviant	--
màquines molí	Característiques bàsiques de les màquines	4 carteles 25 cm ample i 15 cm alt	--

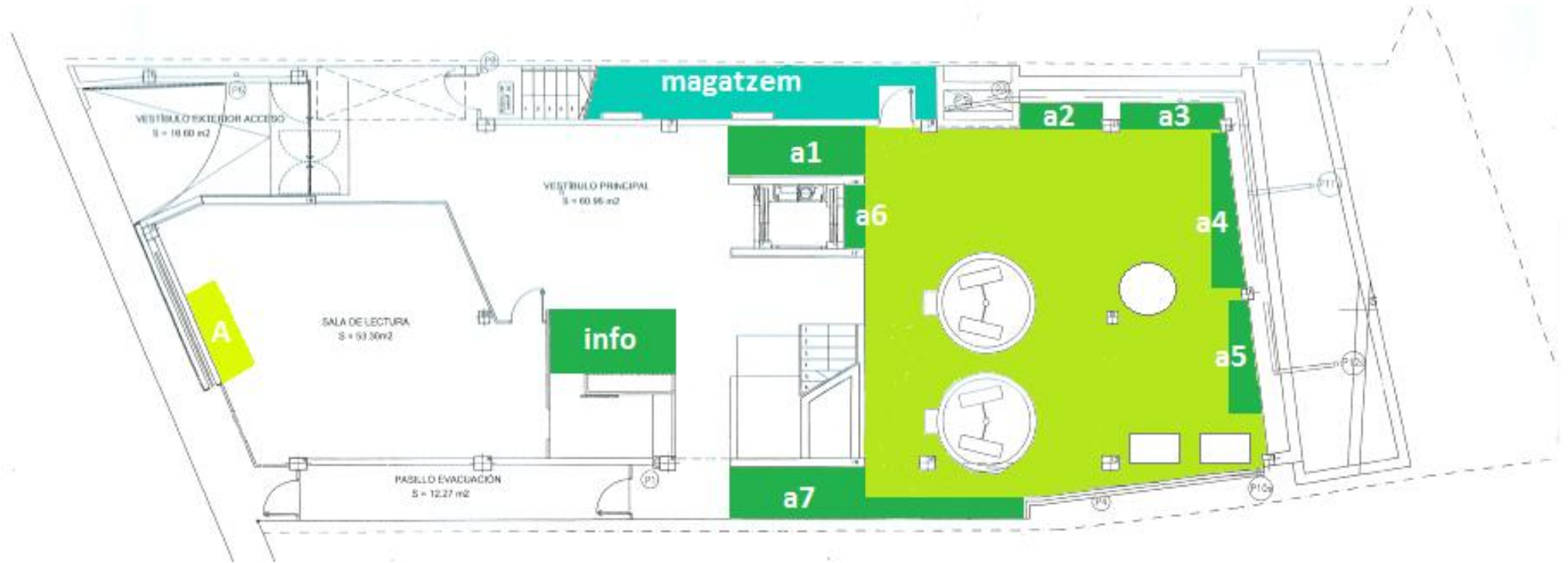

Fig. 6. Planòl de la planta baixa del Centre Cívic Molí Vell. S'hi delimita l'espai d'exposició del Centre d'Interpretació dels Llocs Perduts amb els diferents àmbits que el componen (a1, a2, a3, a4, a5, a6, a7), també l'espai destinat a informació (info), l'espai de consulta de l'Arxiu de Memòria Oral (A) i la zona de magatzem.

ELS HUMANS, PRINCIPAL AGENT TRANSFORMADOR DEL PAISATGE

No podem entendre el paisatge actual sense tenir en compte l'activitat transformadora de l'ésser humà. Entre la diversitat d'activitats humanes responsables d'aquesta transformació trobem:

ALIMENTACIÓ: La nostra supervivència i el nombre creixent de població han comportat l'explotació dels recursos que el territori de forma natural produeix i la introducció de l'agricultura i la ramaderia per augmentar la productivitat de la terra.

HABITATGE: Els habitatges humans, de la cova aïllada al conjunt municipal, han representat un nou element en el paisatge, han esdevingut l'ocupació i el control del territori.

OBJECTES: De la manufactura domèstica fins a la producció industrial, la nostra capacitat productiva i el sentit de la propietat han conduït a una creixent concentració de béns i diversitat de materials, alhora que ha augmentat la quantitat i la concentració de deixalles.

INTERCANVIS: Amb la mobilitat dels individus, dels materials i de les idees, hem introduït un transport horitzontal en el paisatge, que ha comportat un increment paral·lel de la despesa d'energies i del desenvolupament d'infraestructures de comunicació.

L'evolució i diversitat que comporten aquestes activitats ha suposat un canvi constant, propiciant formes molt diferents de vida i adaptació al medi. Ha generat, també la substitució d'unes activitats per altres, la desutilització i oblit d'alguns espais o l'explotació i condicionament de nous.

Dibuix del Mas de Macià. L'últim padró, del 1930, ens indica que hi vivien 8 persones. El mas constava d'un habitatge i diversos corrals. Tenia una era i quatre forns de calç, un pou d'aigua d'ullal que fa cap a un viver, un safareig i una abeurada. Amb una extensió màxima de 120 ha, la major part era dedicada al conreu d'oliveres i també a l'ametller. Avui reformat, s'ha convertit en un restaurant i al voltant d'un 40% són conreus abandonats.

Mira atentament el següent vídeo...
PENSA I REFLEXIONA!

Reconeix tots els llocs que hi apareixen?
Que ha canviat?
Identifica els actes festius?
I a alguna de les persones que hi surten?

Que sent al veure totes aquestes imatges?

Fig. 7. Proposta d'estructuració de plafó. L'exemple es correspon a l'àmbit 3. Tots els plafons seguiran uns criteris de disseny que s'han d'establir entre l'Ajuntament de Rossell i l'empresa encarregada del disseny expositiu.

Pel que fa a l'organització de les carteles, aquestes han de tenir el nom de la màquina en negreta, a número 12 i la resta de text estarà a 10. Es determinarà la cronologia, les mesures, els materials i una breu explicació sobre les característiques principals i ús de la màquina. Vegeu el següent exemple (Fig. 8.):

Mola moderna o "italians"

Cronologia: 1950

Mesures: Ø 2m

Materials: pedra i ferro

Característiques i ús: Es compon per una base pètria de forma circular, al centre de la qual s'aixeca un eix al que s'hi adjunta un altre eix horitzontal, que suporta dos moles cilíndriques travessades pel centre. A aquestes pedres se'ls hi imprimia un moviment de rotació i translació, produint-se per la diferència de longitud existent entre el radi interior i exterior. La Cooperativa Olivarrera Rossellense va arribar a tenir-ne 4. La molta tenia i té la finalitat de trencar els teixits on hi ha la matèria oliosa.

ANNEX 3

LA RUTA DELS LLOCS PERDUTS

1. Els llocs perduts de Rossell: context i imatges
2. Directrius d'investigació i presentació de l'activitat

1. Els llocs perduts de Rossell: context i imatges

Com s'ha dit, *“els Llocs Perduts són restes d'un passat no tant llunyà que encara avui es manifesten a través de vestigis materials, documentals i orals.[...] Llocs com les antigues eres i safareigs, les mines de ferro del Carrascalet, els molins del costat del riu Sénia, el conjunt de sènies que proporcionaven aigua a molts dels horts de la Font de Baix, les masies repartides per tot el terme, la rajoleria de Xalamera i del Meto, el molí de la Cooperativa Olivarera Rossellense, els antics bars i locals de lleure, etc”*. Tot això forma part de la història de Rossell, la vida i evolució d'aquests llocs és un ric testimoni que val la pena recuperar, doncs és recuperar també, la identitat del municipi. La proposta de la Ruta dels Llocs Perduts, junt a la creació del Centre d'Interpretació i Arxiu de Memòria Oral de Rossell, ha d'esdevenir un perfecte nucli de cohesió social, una perfecta oportunitat per recuperar la memòria i posar-la a l'abast de tothom.

Tots aquests llocs parteixen d'unes característiques, diguem-ne bàsiques o comunes: amenacen en desaparèixer, representen un lloc i una activitat perduda o oblidada amb ell i una forma de viure molt diferent a la d'avui. En menys de cinquanta anys el poble ha crescut, els carrers han canviat, els comerços i les altres activitats econòmiques, les cases, les festes, també.

A Rossell n'hi van haver diverses d'**eres**, s'ha fet un recompte i sense comptar les dels masos, pel municipi n'hi havia 7 a principis de segle. Acostumaven a situar-se a les afores, però avui, algunes de les que encara perduren poden trobar-se al mig mateix, com “l'era de la Margarita” o “l'era del carrer les Eres”, que avui està totalment coberta de malesa.

Fig. 9. Nens jugant a una era. Foto: Grup d'Estudis Rossell 750 Anys.

El cicle del cereal és llarg. Al setembre es preparava la terra per a la sembra. A l'octubre-novembre es dipositava el cereal. Al març es birbava (treure les males herbes) i al juny es segava. Tot seguit es preparava l'era per a dipositar-li a sobre els cereals i batre'ls (separar la palla del gra). Un costum havia estat batre pels voltants de Sant Jaume, el dia 25 de juliol. A principis del segle XX, bàsicament es segava a mà, ajudats per una falç. Les garbes que es recollien es guardaven uns dies als mateixos camps per a que s'assequessin. Per a fer les garbes es posava una corda al terra i s'anaven posant tots els gavells. Les garbes es posaven unes a sobre de les altres formant la garbera.

Un cop seques es traslladaven a l'era per a garbellar i separar el gra de la palla. Uns dies abans de batre, els amos de les eres les arreglaven amb pallús, argila i aigua, i després les pressionaven amb un rodets de pedra de manera que quedés fort i fi. D'aquesta manera seria més fàcil agranar. Normalment hi participava tota la família, i fins hi tot, molts cops els propietaris havien de ser ajudats per jornalers. Es coneix la dita que diu "no es pot dir blat que no sigui al sac i ben lligat", i es que els temporals d'estiu podien fer malbé bona part de la collita. Les garbes s'escampaven per l'era, i el matxo amb els ulls tapats i enganxat a un rodets anava passejant-se. Quan queia el gra de les espigues es canviava el rodets de pedra per un altre de fusta i tallants de ferro. Després s'apartava la palla amb unes forques de fusta i s'agranava el gra. Un cop separat el gra s'havia de ventar. La palla es desava a les pallisses i el gra es posava en sacs.

Fig. 10. Creu de terme, al costat d'una era.
Foto: Montse Gisbert.

Fig. 11. L'era de Culleré i caseta de pedra en sec, coneguda com "la caseta dels agüelos". Al fons es veu el Cementiri.
Foto: Montse Gisbert.

Fig. 12 i 13. Safareigs del carrer Dr. Juan Saiz. Fotos: Alberto Rot i Montse Gisbert.

Abans de la instal·lació dels safareigs a les cases i de l'arribada de l'aigua corrent, hi havia dos tipus de **safareigs**: el privat i el públic. El privat o particular s'instal·lava en algunes basses dels horts o als patis de les cases que tenien pous. I el públic era compartit per tots els veïns del municipi i s'ubicaven en punts ben accessibles, com La Font de Baix o el carrer Dr. Juan Saiz. A la Font de Baix, fins hi tot, n'hi havia un que era per a gent malalta, doncs els malalts no podien rentar amb l'altra gent. El que queda avui sols és l'estructura exterior dels safareigs, ja no hi són les piques on es rentava, per la qual cosa sols la memòria oral i les fotografies poden salvar avui aquests llocs.

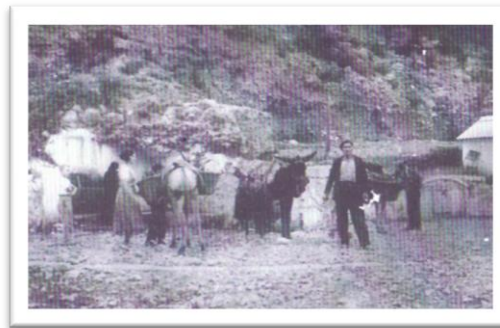

Fig. 14 i 15. Safareigs de la Font de Baix. Fotos: Grup d'Estudis Rossell 750 Anys i Montse Gisbert.

La major part dels municipis tenien safareigs, i avui la majoria han desaparegut o els edificis s'han aprofitat per a altres usos, com ha estat el cas de Rossell, un convertit en local d'assaig de l'Associació Filharmònica Rossellense, i l'altre com a magatzem d'estris de l'Ajuntament. Hi ha una zona de Rossell que es coneix com "La Bassa", en altres municipis aquest nom, s'ha atribuït a llocs relacionats amb l'exercici de safareig. Sobre la construcció dels safareigs es coneix poc, però pot existir la possibilitat, com s'ha donat en altres

Casos, que l'Ajuntament establís a cada casa que els utilitzava un impost. Com que eren públics era l'Ajuntament l'encarregat del seu manteniment, en el que fa a millores i a neteja. Una de les millores, per exemple, fou posar-li coberta, doncs en un principi no en tenien.

Tant a un safareig com a l'altre hi havia dos piques, una per rentar i l'altra per aclarir. Al safareig de la Font de Baix l'aigua arribava a través d'una font, però a l'altre s'hi va establir una canalització. Normalment l'aigua era reaprofitada per a regar. Només anaven a rentar les dones, i ho feien un cop per setmana; s'estenia, o bé a casa o bé a les parets de roca que hi havia a les proximitats (en el cas de la Font de Baix). Normalment en diumenge o dilluns. No tota la roba es rentava al mateix temps, les mudes cada setmana però els llençols cada quinze dies o un cop al mes. Les mantes i abrics un cop a l'any. Només es feia una rentada general de tota la roba quan hi havia un difunt.

La col·locació al safareig no era fixa, qui primer arribava triava el lloc. Hi havia zones que eren les més buscades, o bé perquè es trobava més a cobert en les hores de sol o perquè aquest hi tocava en dies de fred, o ben a prop del sortidor d'aigua perquè com més a prop l'aigua era més neta. A vegades hi havia dones que es reservaven el lloc. Aquest treball, colze a colze, molts cops portava a malentesos, perquè es tacava la roba d'una altra o es discutia perquè una tardava massa en rentar, etc. Existia també una col·laboració entre veïns i familiars per si una persona estava malalta o sola se l'ajudés en aquestes tasques de neteja. Els estris i productes que acompanyaven la tasca de rentar eren els següents: cossis de zenc, pales per picar, galledes de ferro pel lleixiu, cossi per fer bugada i altres productes com sabó de casa, lleixiu de cendra, blauet, trisodi i sosa. Dir, també, que s'acostumava a rentar amb davantal.

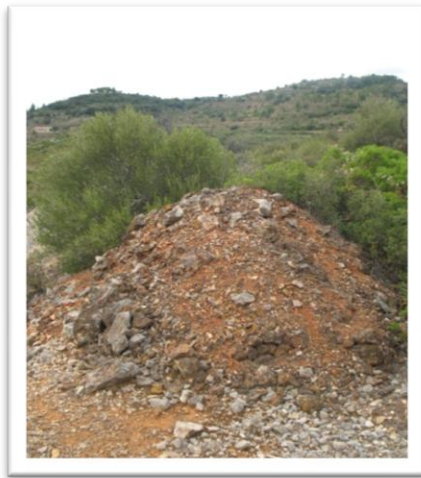
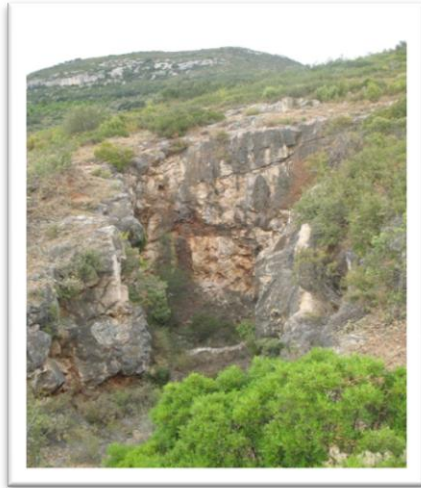

Fig. 16 i 17. Mines de ferro del Carrascalet. Foto: Montse Gisbert.

Les **mines de ferro del Carrascalet** van tenir una explotació força curta. Es van fer dos profundes perforacions de forma vertical, i es van voler fer dos més però es va deixar estar. L'abandonament es va produir donat el mal resultat de l'explotació. L'exercici generava més costos que beneficis. La mina era propietat d'un veí d'Alcanar, que va poder impulsar l'activitat gràcies al seu germà, que era metge i tenia força diners. El propietari tenia contractats diversos peons per extreure el mineral. El mètode d'obtenció del ferro directament des del mineral mitjançant l'acció del carbó vegetal es coneix com a procediment català o de la farga catalana. El mètode es va implantar en un territori força extens, però sobretot al Pirineu català i francès. En altres llocs com el País Basc o els Alps, s'obtenia ferro de manera similar, però variava el forn o les màquines usades per a insuflar l'aire al forn. El mineral de ferro estava format per la ganga i la mena. La ganga són les substàncies que s'extreuen de la mina i que són rebutjades per la seva pobresa en ferro. La mena és la fracció de material extret aprofitable, conté substàncies fèrriques (òxids i sulfurs de ferro) barrejades amb altres substàncies no fèrries (silicats i carbonats).

L'explotació de mines de ferro a la zona de Rossell ve des d'antic i s'han detectat fins a sis punts d'explotació, concentrats en dos punts, un al nord i l'altre al nord-oest, més a prop de la carena muntanyosa. Aquest segon nucli és el del Carrascalet. El ferro que s'extreia era transportat a la fàbrica del ferro del Ballestar. El forn havia d'escalfar-se durant uns dies, i quan era prou calent se li tirava la matèria primera per iniciar la fargada, que durava entre sis i vuit hores, consumint-se, durant aquest temps, entre 300 i 400 kg de mineral de ferro i una quantitat similar de carbó vegetal. El resultat era entre 25 i 125 kg de pes i també una notòria quantitat d'escòries formades per material vitri i per material porós de rebuig, que també es venia per altres usos (construcció, anivellament de terrenys, etc.). No es treballava tot l'any, la feina de camp i farga s'alternava.

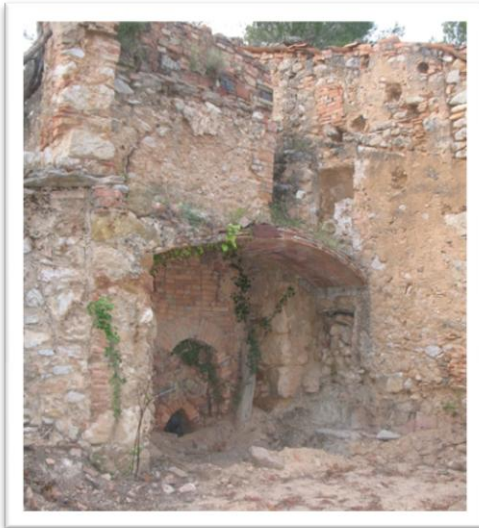

Fig. 18 i 19. Rajoleria de Xalamera. Foto: Montse Gisbert.

La **rajoleria de Xalamera** es situa al costat del riu Requena. El problema es que aquest recurs hidrogràfic quasi sempre està sec, i només baixa a primavera i tardor, i no tots els anys. Per la qual cosa es va tenir que buscar l'aigua d'una altra manera, a partir de dos pous i una sènia. Actualment la propietat és de Jordi Mas i es troba en un estat força ruïnós, tot i que darrerament s'estan portant a terme unes obres de restauració. Va deixar de funcionar a finals dels anys quaranta, com també, la rajoleria que es trobava a la propietat veïna, la rajoleria del Meto. Els terrenys propers són molt argilosos, i per tant, eren òptims per a la fabricació de les rajoles. Però a la zona també hi ha molt de mineral conegut com "sal de pedra". L'argila s'havia de triar molt bé, que no tingués aquestes partícules, sinó al ser cuites, les peces petaven.

L'argila s'extreia i es carregava a un burret i es transportava a l'era de la rajoleria. Allí era treballada amb aigua per a ser dipositada als motlles i fer les rajoles o les teules. Abans de posar-les al forn es deixaven assecar a l'era. Les peces seques es posaven a la graella del forn a través d'una portella. El forn s'alimentava de llenya, aconseguint un foc a altes temperatures. A cada fornada es podien fer unes mil peces. La cocció podia durar més de 24 hores.

No sabem quan va construir-se, però per les característiques que presenta, probablement sigui de finals del segle XIX o principis del segle XX, com també ho era la del Meto. Esdevé l'únic exemple conservat al terme. S'ha de dir que entre ambdós rajoleries existia certa competència, i hi va haver més d'una desavinença. Es produïa a baixa escala i el cercle de vendes es reduïa bàsicament als vilatans de Rossell. Avui és visible la paret frontal del forn amb una boca, que dona entrada a una cambra fosca d'uns 3 o 4 metres de fondària, 5 metres d'ample i 2 metres d'alt.

Fig. 20. Interior del forn. Foto: Montse Gisbert

Fig. 21. Exterior de la rajoleria. Foto: Montse Gisbert

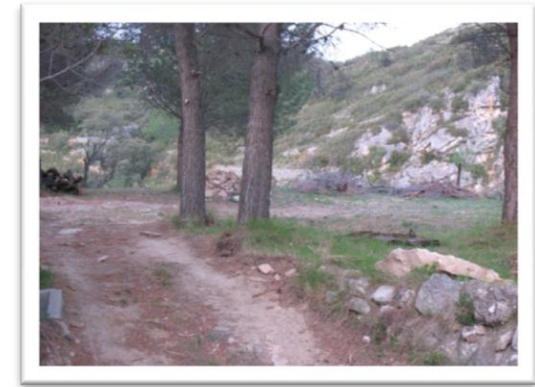

Fig. 22. Era de la rajoleria. Foto: Montse Gisbert

Fig. 23. Molí l'Hospital. Foto: Alberto Rot.

El **molí l'Hospital** es situa al costat del riu Sénia, a prop del petit nucli de Les Cases del Riu. S'hi accedeix a través del lligallo Reial. Aquesta masia-molí consta de cinc habitatges, una quadra i un corral. Compta amb una capella dedicada a Sant Josep, així mateix, al menjador i a la sala gran s'hi poden trobar diversos murals pictòrics. No és un molí, en són dos. Un és d'oli i l'altre de farina (recordem que una de les peces s'exposa al Centre Cívic "Molí Vell"). També té una fàbrica de paper i un salt per a obtenir llum. Altres elements a destacar són el forn de pa, l'era, una font i un pou. En conjunt, té una extensió de 66 ha aproximadament, sent la meitat dedicada al conreu.

A l'últim padró, de 1930, hi figuraven les següents persones: Joaquín Ferreres Climent, Rosalía Dellà Torres, María Gracia Ferreres Climent, Rosa Abella Segura, Ramón Jovaní Abella, Rosa Jovaní Abella, Evilia Jovaní Abella, Nazario Delmonte Expósito, María Segura Bel, Vicente Delmonte Segura, Nazarío Delmonte Segura.

2. Directrius d'investigació i presentació de l'activitat

Primer de tot, s'ha de tenir clar quin lloc perdut es vol posar en valor. La decisió ha de venir presa, ja tenint determinat un esquema de treball i l'aprovació dels membres representants del consorci del present Pla de Dinamització Sociocultural i Turístic de Rossell. Aquest esquema ha de presentar els següents punts:

1. Característiques generals del lloc
2. Fonts: documents i memòria oral (noms de les persones a les que es pot entrevistar)
3. Institucions que poden participar al projecte (aportant informació, diners, materials per la presentació, etc.)
4. Justificació de la proposta

Aquest projecte ha de ser elaborat pel Tècnic de Difusió/Educador del Centre d'Interpretació dels Llocs Perduts. Un cop sigui aprovat, ha de ser ell/ella l'encarregat/da de portar-lo a terme (documentant-se, realitzant les entrevistes, establir el contacte amb altres institucions, etc.). Aquest procés d'investigació no pot durar més de mig any. Cada any es farà una nova proposta, aquesta, tot i ser determinada finalment pels membres integrants del consorci, ha de ser proposada pel conjunt de veïns del municipi, podent-se fer des del mateix Centre d'Interpretació. L'activitat seguirà un esquema senzill, que es repetirà, amb excepcions, en totes les propostes que vagin sorgint de la Ruta dels Llocs Perduts. Recordem que es portarà a terme in situ i que el principal document és la memòria oral. Diem excepció, perquè cada lloc reuneix unes característiques, per la qual cosa es proposa un esquema d'exposició força general:

Fig. 24. Codi QR, creat en base a la url de l'Ajuntament de Rossell, a mode d'exemple. Creat per: Montse Gisbert.

Capacitat de dades d'un Codi QR

Numèric: màx. 7.098 caràcters
 Alfanumèric: màx. 4.296 caràcters
 Binari: màx. 2.953 bytes
 Kanji/kana: màx. 1.817 caràcters

Speaker - Presentació del lloc (de què es tracta, quin és el seu origen i història)

Especialista 1 - L'activitat (feina i protagonistes); Que queda avui de tot això?

Speaker - Converses amb el públic

Especialista 2 - Reconstruïm l'activitat! (taller)

Speaker - Cloenda

La presentació de la nova ruta es farà el primer dissabte de la Setmana Cultural, que té lloc la primera setmana d'agost. No obstant, es planteja com una activitat que es donarà seguint el mateix esquema de treball fins a tres vegades més durant el mateix any. Després d'això, el resum de l'activitat i l'experiència derivada quedarà exposat a la web del Centre d'Interpretació dels Llocs Perduts, com una visita virtual que podrà fer-se des de casa mateix o també in situ de forma lliure a partir d'un **codi QR**, servit des del mateix Centre d'Interpretació. Un detall a tenir en compte és que **és un codi obert i que els seus drets de patent (propietat de Denso Wave) no són exercits. Qualsevol persona en pot generar amb QR-Code Generator.**

Fig. 25. Un exemple molt gràfic de com llegir codis QR: Foto, descodificació i web.

ANNEX 4

ARXIU DE MEMÒRIA ORAL DE ROSSELL

1. Guió d'entrevista general i específica
2. Imatges del sistema de gestió de l'Arxiu de Memòria Oral Valenciana-Museu de la Paraula
3. Fitxa d'entrevista propia de l'Arxiu de Memòria Oral de Rossell: un exemple
4. Autorització d'entrevista a persones majors d'edat
5. Full de consulta de l'Arxiu de Memòria Oral del Centre d'Interpretació dels Llocs Perduts de Rossell

1. Guió d'entrevista general i específica

L'Arxiu de Memòria Oral del Centre d'Interpretació dels Llocs Perduts de Rossell neix paral·lelament al centre i es fa gran a partir de la necessitat que aquest requereix amb la seva pròpia creació i la de les activitats succintes. Tot i adherir-se a la forma que l'Arxiu de la Memòria Oral Valenciana-Museu de la Paraula té de treballar, en quan a organització del fons, realització d'entrevistes, etc, les preguntes de les entrevistes són diferents per a cada projecte. D'aquesta manera es proposa, donats els interessos i objectius un guió d'entrevista general i un guió d'entrevista específica, adequada, aquesta segona, a l'activitat de la Ruta dels Llocs Perduts.

GUIÓ D'ENTREVISTA GENERAL

Perfil biogràfic

Emplenar dades "fitxa entrevista".

Entorn

L'habitatge (tipus, habitacions, cuina, mobles, serveis, formes de sociabilitat, etc)

Veïnatge (Com era el carrer on vivia?, Quins eren els llocs de trobada i sociabilitat?, Quins són els principals canvis, a nivell urbanístic, que destacaria? Quan era infant, quins llocs acostumava a freqüentar?, Quina relació ha tingut el poble de Rossell amb els altres de la comarca?, Hi havia feina al

poble o havien de desplaçar-se?, Quines eren les principals activitats econòmiques?, En quines activitats de lleure s'acostumava a participar?)

Entorn familiar (Com era la seva família (origen social)?, Quants éreu a casa?, Com era la relació amb els pares, eren autoritaris o lliberals? Escollien les amistats, els estudis o els nuvis?, Quins eren els temes de conversa a casa (política, feina, lleure, religió, etc)?, Com s'organitzava el temps (hora de llevar-se, hores de treball, feina a casa, etc)

Vida domèstica (Com era l'alimentació, en què diferia d'un dia normal a un festiu?, Com eren les reunions familiars?, Quina era la distribució de les tasques domèstiques?)

Escola (Quan va començar a anar a escola i quan la va deixar?, Com era l'edifici i les classes?, Que s'estudiava?, Quins càstigs es rebien?, Quan s'acabava l'escola què es feia?, Quin paper tenia l'església en l'educació?)

Lleure, festa i tradició (Quins eren els canals d'informació?, Quines festes recorda que avui ja no es celebren? I les que encara segueixen com han canviat?, Com era el moviment associatiu?, Pertanyia o pertany a alguna associació? Quina era la seva activitat i organització?, Quins bars o locals reacionats amb el lleure hi havia a Rossell?, Quines modes hi havia en quant a roba, música, etc?)

Treball (Quines feines es podien fer a Rossell?, Quina va ser la seva primera feina?, Quines eren les condicions de treball en quant a sou, seguretat o higiene?, Hi havia algun tipus de control sobre els treballadors?, Hi havia conflictes laborals?)

Relacions (Com era la relació amb els veïns del poble i els amics?, Com començava el nuviatge?, Existia un fort control familiar?, Com influenciava la norma religiosa?, Com era la petició de casament?, Quins eren els preparatius per a l'enllaç?, On s'acostumava a anar de viatge de nocces?, Si té fills, on els va tenir? Com va ser l'embaràs, el part i la criança?)

Llocs perduts (Rossell ha canviat molt en els últims anys, quin és el lloc, ja en desús, que creu que ha tingut més importància per a la seva vida o per al poble en general?, Què en sap dels antics molins d'oli?, Coneixia les rajolerries de la Font de Baix?, Què va passar amb les mines de ferro de El Carrascalet?, Que podria explicar de les diverses eres que hi havia tant dins com fora del nucli de població?, Quantes fonts i safareigs hi havia, com ha canviat en aquest sentit el municipi? I el mobiliari urbà o les arbredes?)

GUIÓ D'ENTREVISTA ESPECÍFICA

Perfil biogràfic: Emplenar dades "fitxa entrevista".

Context espacial i temporal: De quin lloc estem parlant? I de quina època?

El lloc i l'activitat: Quina relació existia entre vostè i el/l' lloc/activitat?, Quin són els primers records que té respecte al lloc/activitat?, Quines persones eren les principals involucrades?, En què consistia el lloc/activitat?, Com s'organitzava?

2. Imatges del sistema de gestió de l'Arxiu de Memòria Oral Valenciana-Museu de la Paraula

Codi de catalogació: E-VL03-El Plamar-H28

E. Entrevista feta per a exposició

VL. Exposició sobre Vela Llatina

03. Tercera entrevista

El Palmar. Lloc de naixement

H. Sexe masculí

28. Any de naixement

Codi	ID	Cintes	Info	Informant	Estat	Projecte	Línia d'inv.	Sàrie	Municipi	Comarca	Notes	Imatge
MO01-Anna-H25	1	0001 0002	111 m	Anna Llatina	Consultable	Relats biogràfics	Relats biogràfics	Investigacions	Anna	La Canal de Navarrès		
MO02-Bicorp-H26	2	0003 0004	81 m	Bicorp	Consultable	Relats biogràfics	Relats biogràfics	Investigacions	Bicorp	La Canal de Navarrès		
MO03-Enguera-H24	3	0005 0006	116 m	Enguera	Consultable	Relats biogràfics	Relats biogràfics	Investigacions	Enguera	La Canal de Navarrès		
MO04-Navarrès-D22	4	0007 0008	91 m	Navarrès	Consultable	Relats biogràfics	Relats biogràfics	Investigacions	Navarrès	La Canal de Navarrès		
MO05-Enguera-D23	5	0009 0010	97 m	Enguera	Consultable	Relats biogràfics	Relats biogràfics	Investigacions	Enguera	La Canal de Navarrès		
MO06-Chella-D25	6	0011 0012	75 m	Chella	Consultable	Relats biogràfics	Relats biogràfics	Investigacions	Chella	La Canal de Navarrès		
MO07-Bolbaite-D27	7	0013 0014	94 m	Bolbaite	Consultable	Relats biogràfics	Relats biogràfics	Investigacions	Bolbaite	La Canal de Navarrès		
MO08-Estubeny-D22*	8	0015 0016	61 m	Estubeny	Consultable	Relats biogràfics	Relats biogràfics	Investigacions	Estubeny	La Costera		
MO09-Millares-H09	9	0017 0018	91 m	Millares	Consultable	Relats biogràfics	Relats biogràfics	Investigacions	Millares	La Canal de Navarrès		
MO10-Chella-H28	10	0019 0020	111 m	Chella	Consultable	Relats biogràfics	Relats biogràfics	Investigacions	Chella	La Canal de Navarrès		

Fig. 26. Llistat de Captacions de l'Arxiu de Memòria Oral Valenciana – Museu de la Paraula. Font: CATALÀ VIÚDEZ, M. *Metodologia de recerca etnològica*. Barcelona, Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació, 2010, p. 76

Memoria Oral

MUSEU VALENCIÀ D'ETNOLOGIA

Plataforma Dédalo Gestión de Patrimonio Inmaterial

Inici Captacions Tèssus Transcripció Indexació Cerca raquel Admin Eixir va

Informants : Edit Nou Llistat

Edit Informant 0037

Data alta: 11-03-2008

Apareix en les captacions:

Informant ID

Nom

Cognoms

Captacions (1) Codi: **MO03-Enguera-H24**

Anyo de naixement: 1924 Format: 1938

Lloc de naixement: Anna

Sexe: Home Dona

Professió: Filador Filador

Adreça

Municipi: Enguera [2586] (548)
La Canal de Navarrés - Valencia/València - Comunidad Valenciana - España

Telèfon

Contacte

Observacions: Data de Naixement: 1-07-1924

Modificar Cancel·lar

Plataforma Dédalo Gestió de Patrimoni Inmaterial 1.1 beta 8 © 2010 Idioma: va Usr. level: 9

Fig 27. Fitxa d'informant de l'Arxiu de Memòria Oral Valenciana – Museu de la Paraula.. Conté informació de caràcter privat, com el telèfon, l'adreça, cognoms, persona de contacte. Sols hi tenen accés les persones que treballen amb el projecte. Font: CATALÀ VIÚDEZ, M. *Metodologia de recerca etnològica*. Barcelona, Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació, 2010, p. 77

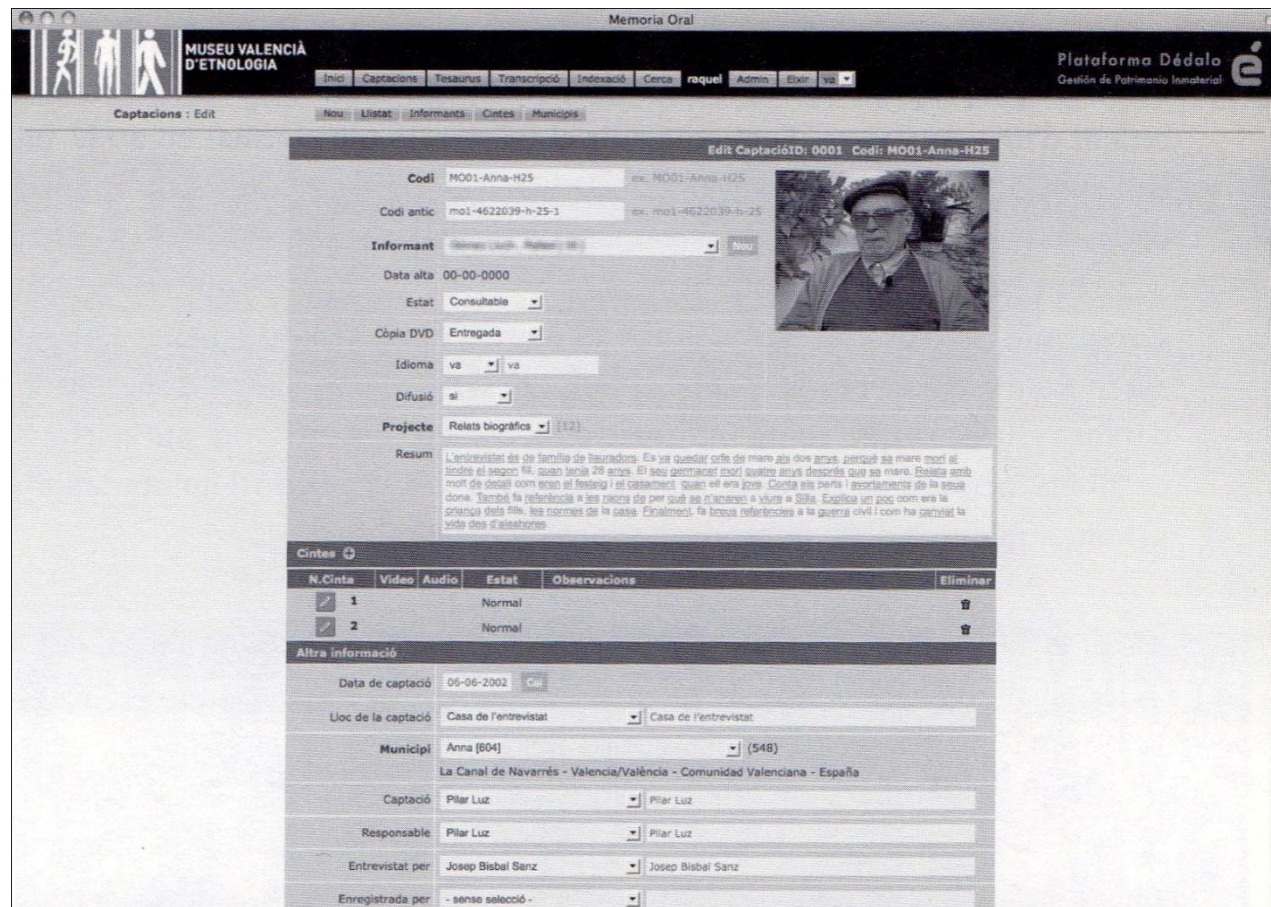

Fig. 28. Pàgina d'edició d'una captació de l'Arxiu de la Memòria Oral Valenciana – Museu de la Paraula. . Font: CATALÀ VIÚDEZ, M. *Metodologia de recerca etnològica*. Barcelona, Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació, 2010, p. 78

Fig. 29. Transcripció i assignació dels codis de temps.
 Font: CATALÀ VIÚDEZ, M. *Metodologia de recerca etnològica*. Barcelona, Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació, 2010, p. 79

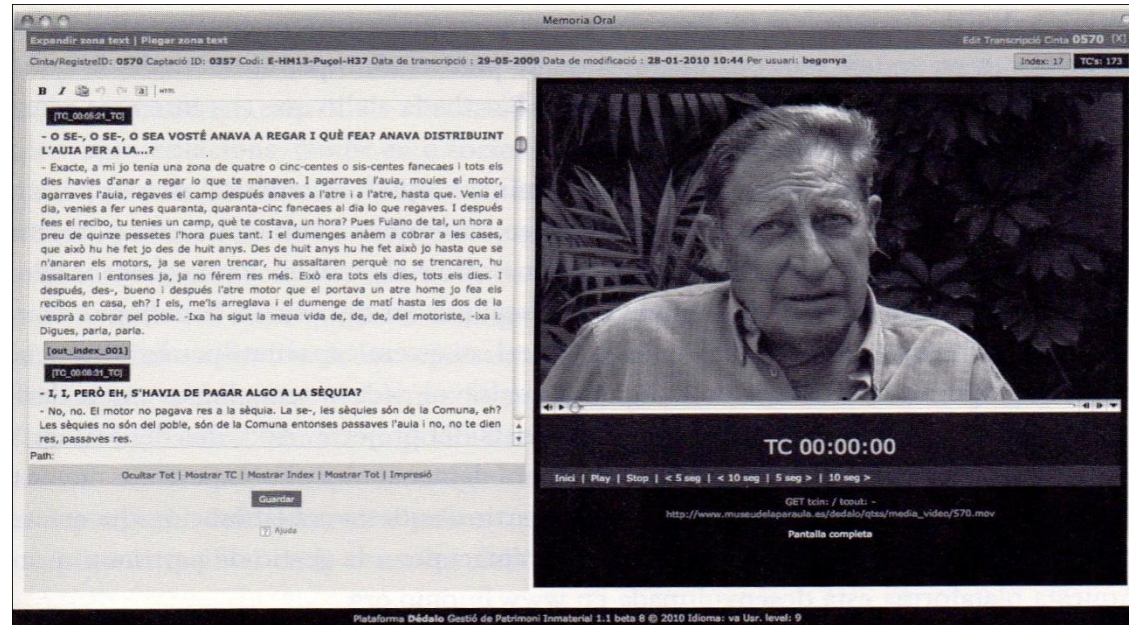

Fig. 30. Cerca avançada des de la pàgina web:
http://www.museudelaparaula.com/web/home/search_advanced.php

3. Fitxa d'entrevista propia de l'Arxiu de Memòria Oral de Rossell: un exemple

A més a més de completar els registres de l'Arxiu de la Memòria Oral Valenciana – Museu de la Paraula, l'Arxiu de Memòria Oral de Rossell es proposa una fitxa informàtica de caràcter propi molt senzilla. És la següent:

FITXA D'ENTREVISTA

<p>Número de registre: Nom i Cognoms: Renom: Adreça: Telèfon: Data de naixement: Lloc de naixement: Breu biografia: Origen familiar: Ofici o dedicació:</p>	Transcripció:
<p>Data i duració de l'entrevista: Autor de l'entrevista: Data i autor fitxa:</p>	
<p>Temàtiques que tracta l'entrevista:</p>	

Un exemple de fitxa d'entrevista pròpia de l'Arxiu de Memòria Oral de Rossell completada:

FITXA D'ENTREVISTA

<p>Número de registre: 1</p> <p>Nom i Cognoms: Angel Gisbert Fonollosa</p> <p>Renom: Romero</p> <p>Adreça: C/ Vinarós, n5</p> <p>Telèfon: 977571426</p> <p>Data de naixement: 12/05/1925</p> <p>Lloc de naixement: La Pobla de Benifassà</p> <p>Breu biografia: Va nèixer a la Pobla, i després de servir va anar a viure a Rossell al Mas de Vito, també va viure al Mas del Capellà i després a una casa del carrer Mestre Saiz.</p> <p>Orígen familiar: Terratinent.</p> <p>Ofici o dedicació: Diversos.</p>	<p>Transcripció:</p> <p>Angel: Angel Gisbert Fonollosa</p> <p>Montse: Has tingut algun apodo?</p> <p>A: Romero</p> <p>M: Quin era el teu ofici?</p> <p>A: El meu ofici, pagès.</p> <p>M: Pagès? Però també vas ser pescater?</p> <p>A: Tamé, de tot vaig fer.</p> <p>M: De tot? I que més?</p> <p>A: Vaig voltar tots los masos, vaig tenir més de 100 amos entre anar a veremar i per aquí. De tot vaig fer. Vaig anar a França, a la masana, a Biciés i Cabestany era on estàvem. Si n'hi ha un rastre!</p> <p>M: Així també has viscut a molts de puestos?</p> <p>A: No, però a temporades. A la verema un mes, i després quan veníem aquí anàvem a asporgar les auliveres.</p> <p>M: Així principalment vas viure a la Pobla, hasta que te'n vas anar a servir i després ja vas baixar aquí a Rossell.</p> <p>A: Vam baixar aquí baix i vam estar al Mas de Vito, vam estar dos o tres anys al mas este, i allavontes vam comprar lo Mas del Capellà. La terra la vaig donar a ma germana i mun germà.</p> <p>M: Quan vau anar a viure a la casa que teniu al carrer Mestre Saiz?</p>	
<p>Data i duració de l'entrevista: 17'08</p> <p>Autor de l'entrevista: Montse Gisbert Bel</p> <p>Data i autor fitxa: 02/05/2012</p>		
<p>Temàtiques que tracta l'entrevista: el treball, el mas de Vito, la rajoleria, l'escola, la casa, festeig, matrimoni i fill, el molí d'oli, les mines de ferro del Carrascalet, els safareigs i la fabricació del sabó.</p>		

Continuació transcripció:

A: Vam vendre la casa que teníem a la Pobla i la terra i vam baixar aquí baix. De la casa ens van donar 3.000 duros. Jo me vaig casar en ta iaia al cap de dos anys que va morir ma mare. Estàvem al mas de Vito i ma mare va morir perquè plegaven figues i es veu que una aranya o una altra cosa li va picar i es va asgarrapar i se li va infectar i va morir. Al final si, hi vam estar tres anys al Mas de Vito. El Mas de Vito, ara, la major part són auliveres des de la caseta al coto dels caçadors. Allí al costat hi ha una caseta en una cisterna, que era on natros anàvem a buscar l'aigua, a 50 o 100 metres d'allí. Tot allò estava ple d'oliveres velles, de fa molts anys, però ho van arrencar tot. I allavontes van plantar empelts. Tot allò ho va desarmar lo tio Batistet de la Viuda. Hi havia una era i també una carrasca molt gran que encara està.

M: Què es feia a l'era?

A: Batre el blat que fèiem. Tot allò també eren camps de blat, de mitat mas cap amunt. Hi havia diferent gent que tenia un tros, i baix estava el que li deien la mina.

M: Què és això de la mina?

A: És un terreny que li diuen la mina, és allí baix del pont que hi ha una sénia i tot allò d'allí ho portàvem natros. A dalt tenia lo terreny lo Rano, que ara té la granja de tosinos.

M: Li dien la mina per algun motiu especial? Perquè hi havia ferro? Com que a Rossell hi ha altres mines de ferro...

A: Les mines de ferro estaven allà...

M: Al Carrascalet, allí al costat de les basures.

A: I después n'hi havia unes atres cap allà dalt a les Ferreres.

M: Parla'm de la rajoleria.

A: Mun sogre treia l'argila de 14 o 15, d'un parell de metros o tres.

M: Com es este clot?

A: Anaven allà a l'argila, tenien un clot molt fondo, la carregaven i la portaven allí. I después, Xalamera també tenia una altra rajoleria.

M: O siga anaven en lo matxo, lo carregaven ple d'argila...

A: Els matxos els carregaven en una sèrie d'aparatos, com si foren dos portadores de fusta. Hi havia una tanca a baix, l'obrien i ja caia tota l'argila allí. La portaven a l'era, la curronaven, la xafaven ben xafada.

Continuació transcripció:

M: I si veien sal de pedra la treien.

A: De pedra ja no perquè allò era tot argila, el que podia sortir un granet, i quan la coïen petava l'argila. Hi havia dos basses que allí pastaven, així d'altres, i allí anar menejant l'argila. Quan estava ben pastada la traïen del cofí i allavontes feien les rajoles. Agafaven la pasta aquella, la posaven dins del motlle, o en teules.

M: Així teníeu un motlle diferent per les teules...

A: Està a dalt de la caseta, allà hi ha una teula de ferro que és el motlle.

M: Així els motlles eren de ferro o eren de fusta?

A: La teula era de ferro. S'agafava una llanda i la doblegaven com una teula i la posaven allí i quan s'assecaven una mica les portaven al forn. I allí fot-li foc, fot-li foc. Tenien unes forquilles de ferro, i tota la llenya que tenien més de cent gavells o no sé quan de rama per a que escalfessin lo forn.

M: Com era el forn de gran?

A: Lo forn devia ser uns sis metres. Al costat del viver estava el cobert per assecar les rajoles, perquè si plovia o així entrar-les. Tot el que és el viver estava cobert. Hi havia dos portalades i s'entrava per un lloc i per l'altre.

M: Quanta gent hi treballava?

A: Treballar els de casa.

M: Més o menys quans éreu?

A: No, jo no hi vaig treballar.

M: Però vas veure treballar-hi?

A: Sí, vaig veure treballar-hi. L'últim any que es va treballar hi va ajudar un home de Sant Rafael, perquè ell estava fotut ja. I va buscar un home d'allà baix, un rajoler.

M: Quant de temps durava una cuita?

A: Un cuita durava unes 24 hores o així.

M: Quantes rajoles sortien?

A: Era un forn menut, no era gran saps? I en podien sortir nose...

Continuació transcripció:

M: 100?

A: No més, almenys 1000 rajoles. El forn era així i després hi havia una tova així, i per baix d'aquella tova hi havia uns forats i baix estava la cendrera. Per aquells forats pujava la calor i coïa les rajoles.

M: A l'any, quantes rajoles es podien fer?

A: Potser feien dos cuites o així. Si vas per allà baix voràs que encara està la tova i hi ha un forat que allò és la cendrera. I en la forquilla que t'he dit així, agafaven les rames i zas. I allavontes sortien unes flamerades perquè no golava prou i sortia burum! Fotia unes flamerades que quasi et rosties.

M: A qui les veníeu les rajoles?

A: A la gent del poble.

M: I fora del poble ja no?

A: No, si venien a carregadetes de rajoles. Si potser baixava un i te dia que volia unes 200 o 300 rajoles. Com que hi havia les dos rajolerias es picaven entre els dos per si un les feia més barates o estaven més ben fetes, segons com es treballava.

M: I el preu? ... te'n recordes?

A: Barates... barates del tot. Que devien valer...

M: 1 pesseta?

A: No, ni una pesseta tampoc, a dos rals la rajola ben just.

M: On vas anar a l'escola?

A: A l'escola a la Pobla. Devíem ser una vintena de xiquets. Hi havia escola de xiquets i de xiquetes. Hi havia un mestre i una mestra.

M: I com eren los llibres? Que s'explicava? Matemàtiques? O...

A: Era lo manuscrito, un atre més doble, les beceroles, ... llibres de poca monta.

M: Quan sorties d'escola que feies?

A: Voltar per allí.

Continuació transcripció:

M: I a que jugàveu? O ajudaves a casa?

A: No ajudar quan era menut no, després poc o molt ajudàvem una mica.

M: A què jugàveu?

A: Ai a les birles, a la tella aquella.

M: Quina era la festa que més t'agradava?

A: Les festes d'Agost. Pujava molt el Portolès de Castelló, també venia un senyor de Canet. Després una música que va pujar molts anys va ser de La Galera.

Vaig festejar sis anys, però el meu sogre no em volia. I aleshores li va dir-li a aquest home que feia les rajoles a la rajoleria que si tenia un nebot o mil coses i li va buscar un novio per ell. I aleshores aquell xic va pujar, un xic templat que anava en gabardina. I no el va voler, i el seu pare li va fotre palo i tot.

M: Després vau tenir a Angel...

A: Sí.

M: I que el va tenir a casa o on?

A: A allà baix el va tindre.

M: Al Mas de Vito?

A: No, el vam tenir a Tortosa, a la Monegal.

M: Vau baixar amb el carro?

A: No sé com devíem baixar, compta que amb el cotxe de línia. Allí darrere de l'estació estava la clínica.

M: Quan va néixer ell, ja vivíeu al carrer Mestre Saiz o encara no?

A: Sí. Hi vam estar fins que vam baixar aquí. Aquella casa eren dos cases. La meitat de baix, tot el que és l'entrada i les escales per amunt era nostre. Allí estava l pallissa i el corral i hi havia una habitacioneta que allí dormíem natros. Després ho vam tombar tot i vam ajuntar una en l'atra.

M: Parla del Molí d'oli.

A: Primer de tot, teníem una màquina que trencava les olives, després fèiem la pasta, la portàvem en carretilla a les moles. Se repassaven a les moles i allí es posava

Continuació transcripció:

entre els cofins. Allí hi havia una agulla i tots els cofins dins d'allí. I es quedava una basieta de pasta.

M: Les mines de ferro, aquelles del Carrascalet que parlàvem antes...

A: Allò era d'un home d'Alcanar, que va pujar aquí dalt i segur que era l'encarregat o l'empresari. Sun pare d'esta que estava allà dalt als jubilats...

M: La Sofia.

A: La Sofia... este era l'encarregat dels que treballaven allí. I allí anaven omplint los carros, però conta que no era bo. D'allí van treure bastant, però sols hi van treballar una temporada.

M: Parla dels Safareigs

A: Hi havia dos safareigs, un per rentar i l'altre per aclarir. I després hi havia una basseta, allí baix de la palanca hi havia una altra basseta on es rentava, i allí a la rajoleria també. Es gastava el sabó fet de casa.

M: Com es feia el sabó?

A: Es posava tants de litres, bé depenia del que volia fer un, es posava sal sosa i després oli, i allò es prenia pres i allavontes ho posaven allí en un calaixó i en un ganivet tallaven el tros que volien. I era blanc.

4. Autorització d'entrevista a persones majors d'edat

Cada persona que es vulgui entrevistar ha de signar una autorització. Aquesta contindrà l'escrit següent:

Municipi:

Data:

En/Na

, major d'edat, amb domicili a

i titular del NIF

, MANIFESTO:

1. Que accedeixo a participar en el projecte del Centre d'Interpretació dels Llocs Perduts de Rossell, mitjançant l'entrevista que em farà .
2. Que autoritzo expressament al Centre d'Interpretació dels Llocs Perduts de Rossell perquè enregistri l'entrevista, facultant-lo, així mateix, perquè l'entrevista i el material que en resulti pugui formar part del Centre d'Interpretació dels Llocs Perduts en qualsevol suport que permeti la fixació i reproducció posterior, així com ser utilitzada tant pel Centre d'Interpretació dels Llocs Perduts com per altres entitats o persones individuals sense finalitat comercial.

Autoritzo la consulta i l'ús dels materials resultants de l'entrevista sota les següents condicions:

Consulta de lliure accés: SI/NO

Consulta restringida. Condicions:

Aquesta autorització s'entén, doncs, a la gravació de la imatge i veu en qualsevol material o suport que permeti la seva reproducció o comunicació directa o indirecta al públic, entenent com a tal la fixació de la imatge i l'entrevista en un mitjà que en permeti la comunicació i l'obtenció de còpies de tota o part de l'entrevista, en qualsevol suport analògic o digital, incloent-hi la fotografia fixa, llibres, catàlegs, revistes, vídeos, DVD, HD-DVD, Blue Ray, CD, CD-ROM, CDI, CVI, pàgina web, videoclips, documentals, així com el *making off* i en bases de dades de qualsevol naturalesa, sempre que l'objectiu sigui formar part tant de l'Arxiu de Memòria Oral del Centre d'Interpretació dels Llocs Perduts de Rossell, com per l'Arxiu de la Memòria Oral Valenciana (AMOV) – Museu de la Paraula i promocionar-lo i/o donar-lo a conèixer.

3. Que aquesta autorització no implica que el titular de l'Arxiu de Memòria Oral del Centre d'Interpretació dels Llocs Perduts de Rossell, així com el de l'Arxiu de la Memòria Oral Valenciana (AMOV) – Museu de la Paraula, pugui cedir onerosamet les meves imatges a terceres persones. En cas que sigui així, es necessitarà la meua autorització expressa i per escrit, o la dels meus hereus.
4. Que aquesta autorització, atenent a l'objectiu del projecte, la realitzo de manera gratuïta i irrevocable.
5. Que, en tot cas, per fer valdre aquesta autorització, el titular de l'Arxiu de Memòria Oral del Centre d'Interpretació dels Llocs Perduts de Rossell, com de l'Arxiu de la Memòria Oral Valenciana (AMOV) – Museu de la Paraula, farà constar el meu nom als títols de crèdit i allà on es doni a conèixer aquesta entrevista.

I perquè així consti firmo aquesta autorització al lloc i data esmentats.

Sr/Sra.

Protecció de dades de caràcter personal

Les dades personals recollides en els diferents formularis i entrevistes seran integrades en un fitxer informàtic amb tractament automatitzat, la titularitat del qual correspon a l'Arxiu de Memòria Oral del Centre d'Interpretació dels Llocs Perduts.

La recollida i tractament automatitzat de dades de caràcter personal té com a finalitat el manteniment, l'administració, la informació i la millora dels serveis prestats per l'Arxiu de Memòria Oral del Centre d'Interpretació dels Llocs Perduts de Rossell.

L'Arxiu de Memòria Oral del Centre d'Interpretació dels Llocs Perduts de Rossell ha adoptat les mesures tècniques i organitzatives, i els nivells de seguretat exigits legalment d'acord amb el que disposa la llei orgànica 15/1999, de 13 de desembre de protecció de dades de caràcter personal (LOPD), a efectes d'exercir els drets d'accés, rectificació i cancel·lació previstos per aquesta llei.

Podeu obtenir més informació sobre l'exercici d'aquests drets dirigint-vos a l'Arxiu de Memòria Oral del Centre d'Interpretació dels Llocs Perduts de Rossell.

5. Full de consulta de l'Arxiu de Memòria Oral del Centre d'Interpretació dels Llocs Perduts de Rossell

Núm. i data de consulta:

Nom i cognoms:

DNI:

Tel:

e-mail:

Núms. registre:				
Finalitat de la consulta:				

Autoritzat per:

Signatura sol·licitant:

L'usuari es compromet a través d'aquest document a respectar la normativa vigent en matèria d'accés a arxius i registres públics: art. 105.b) de la Constitució, art. 57 de la Llei 16/85 de Patrimoni Històric Espanyol, art. 35 i 37 de la Llei 30/92 de Règim Jurídic de les Administracions Públiques i del Procediment Administratiu Comú, Llei 1/96 d'aprovació del text refós de la Llei de Propietat Intel·lectual i Llei 15/99 de Protecció de Dades de Caràcter Personal, i en tots els casos, a mantenir el secret i la confidencialitat de dades d'índole privada, ja siguin personals, comercials o industrials, que puguin conèixer a través de la consulta, emprant les dades única i exclusivament per a les finalitats expressades en la sol·licitud.

En compliment del que disposa l'article 5 de la Llei Orgànica 15/1999 de Protecció de dades de caràcter personal (LOPD) i els articles 18 i 19 del Reial Decret 1720/2007, de 21 de desembre, pel qual s'aprova el Reglament de desenvolupament de la citada llei, l'Arxiu de Memòria Oral de Rossell informa que les dades personals recollides en el present formulari, passaran a formar part d'un fitxer automatitzat del qual n'és titular l'Ajuntament de Rossell. La finalitat d'aquest fitxer és portar un control dels usuaris de l'Arxiu.

Vostè podrà exercir els drets d'accés, rectificació, cancel·lació i oposició que l'assisteixen respecte a les seves dades de caràcter personal sol·licitant-ho per escrit acompanyat d'una fotocòpia del seu DNI, a Arxiu de Memòria Oral de Rossell, La Placeta, núm. 7 – 12511 Rossell, amemoriaoralrossell@gmail.com